

**T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL SES EĞİTİMİNE YÖNELİK
TUTUM VE ÖZ YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ**

Ahmet KARATAŞ

**Danışman
Doç. Dr. Barış TOPTAŞ**

ADYAMAN-2019

EK 1: KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Barış TOPTAŞ danışmanlığında, Ahmet KARATAŞ tarafından hazırlanan "MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL SES EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM VE ÖZ YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ" başlıklı çalışma 14/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Onur ZAHAL

İmza: .....

Danışman : Doç. Dr. Barış TOPTAŞ

İmza: .....

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Selin OYAN

İmza: .....

Doç. Dr. M. Gökhan DALYAN
Enstitü Müdürü V.

Enstitü Müdürü

BEYAN

Yüksek Lisans olarak sunduğum “MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL SES EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM VE ÖZ YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

14/06/2019

Ahmet KARATAŞ

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitime Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi

Ahmet KARATAŞ

Adıyaman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Programı

Haziran, 2019

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlik algılarının değerlendirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilmiş ve çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaçla müzik öğretmeni adaylarına Tülay Ekici'nin geliştirdiği bireysel ses eğitimi tutum ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen bireysel ses eğitimi öz yeterlik ölçeği uygulanmıştır.

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de bulunan üniversitelerin, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmakta, örneklemini ise, 2018-2019 akademik yılı Marmara Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 101'i erkek, 173'ü kız olan 274 öğrenci oluşturmaktadır.

Verileri toplama aracı olarak Ekici'nin (2012) bireysel ses eğitimi tutum ölçeği izin alınarak kullanılmış öz yeterlik ölçeği de araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öz yeterlik ölçeği geliştirildikten sonra 3 uzmandan uzman görüşü alınmıştır. Verilerin analizinde, Araştırmanın alt problemlerine göre betimleyici analizler (yüzde ve frekans) ve t testi ve Anova ve Welch testleri yapılmıştır. Cinsiyet ve Mezun Olunan Lise Türüne göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitim Dersi Öz yeterlilik Ölçeği puanlarının değişimini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Sınıf Düzeyi, Öğrenim Görülen Üniversiteye göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum

Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitim Dersi Öz yeterlilik Ölçeği puanlarının değişimini belirlemek amacıyla varyansların homojen dağıldığı durumlarda Tek Faktörlü Anova, dağılmadığı durumlarda Welch Testleri yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farklılık bulunduğu durumlarda farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Sheeffe, Welch testi sonucunda anlamlı farklılıkların bulunduğu durumlarda ise farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Games Howell testi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü ve öğrenim görülen üniversite değişkenlerinde anlamlı farklılıklar görülmemiştir. Ancak bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği sonucunda öğrenim görülen üniversite değişkeninde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Bireysel Ses Eğitimi, Öz Yeterlik, Tutum.

ABSTRACT

Master Thesis

Investigation of the Prospective Music Teachers' Attitude And Perceptions of Self-Efficacy towards Individual Voice Training

Ahmet KARATAŞ

Adiyaman University

Institute Of Social Sciences

Department of music and Performing Arts

Graduate Program

June, 2019

This research was carried out to evaluate the prospective music teachers' attitudes and self-efficacy perceptions towards the individual voice training course and they were examined in terms of various variables. For this purpose, Tlay Ekici's individual voice training attitude scale and the individual voice training self-efficacy scale developed by the researcher were applied to the prospective music teachers.

The research population consisted of the 3rd and 4th grade students studying at the Faculty of Education Music Teacher Education Program in Turkey, and the sample of the study consisted of 274 students (101 male, 173 female) studying at the Faculty of Education Music Teacher Education Program at Marmara University, Inonu University, Harran University, Adnan Menderes University, Trabzon University, Mehmet Akif Ersoy University and Cumhuriyet University in 2018-2019 academic year.

As a means of collecting data, self-efficacy scale developed by the researcher and Ekici's (2012) individual sound education attitude scale was used with permission. After the self-efficacy scale was developed, expert opinion was obtained from 3 experts. In the analysis of the data, depending on the sub-problems of the research, descriptive analysis (percentage and frequency) and t test and Anova and Welch tests were performed. Independent groups t-test was used to determine the self-efficacy scale scores of Individual Voice Training Lesson Attitude Scale and Individual Voice Training Course according to gender and graduated high school type. In the cases where the variance is

homogenously distributed in Individual Voice Training Course Attitude Scale and Individual Voice Training Course, The Single-Level Anova was used to determine the change in the Self-Efficacy Scale scores according to the Grade and the University and Welch tests were performed in cases where the variances were not distributed homogeneously. In the cases where there were significant differences in the Anova test, the Sheeffe test was used to determine the differences among the groups; in the cases where there were significant differences in Welch test, Games Howell test was used to determine the differences among the groups.

In the results of the research, no significant differences were found in the variables of gender, class, graduated high school type and university. However, in the result of individual voice training course attitude scale, significant differences were found in the university variable. Suggestions were made based on these results.

Key Words: Music Education, Individual Voice Training, Self Efficacy, Attitude

ÖNSÖZ

Müzik eğitiminin alt boyutlarından biri olan ses eğitimi, müzik öğretmeni adaylarının mezun olduktan sonraki kariyer süreçlerinde yani ilk ve ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde rahatlıkla gerçekleştirebilecekleri ve kullanabilecekleri bir boyuttur. Ses eğitimi aracılığıyla öğrencilerin müzik derslerinde aktif ve çoğunluklu katılımın sağlanabileceği bir ders süreci gerçekleştirilebilir. Bu doğrultuda müzik öğretmeni adayları için ses eğitiminin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının lisans sürecinde aldıkları derslerden biri olan bireysel ses eğitimi dersi, onların öğretmenlik mesleğinde kullanabilecekleri şekilde bütün kazanımların gerçekleşmesiyle mümkün olacaktır. Ancak bu kazanımların sağlanmasını engelleyebilecek bazı durumlar bulunabilir. Bunlardan biri de bireylerin bu derse karşı olan tutum ve öz yeterlik algılarıdır. Tutum ve öz yeterlik algısı yüksek olan bireylerin, bu derse karşı olan başarılarının da yükselebileceği yönündedir. Araştırma kapsamında müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimine karşı olan tutum ve öz yeterlik algılarının belirlenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda literatür taraması yapılarak çalışma geliştirilmiştir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde başından beri emeği olan; öneri, bilgi ve sonsuz desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, bana her daim yol gösteren çok değerli tez danışmanım/hocam Doç. Dr. Barış TOPTAŞ'a, olumlu yaklaşımları ve yönlendirmeleriyle çalışmama sunduğu katkılardan dolayı sevgili hocam Doç. Dr. Onur ZAHAL'a, her zaman fikir alışverişinde bulunduğum hocam Doç. Dr. Engin GÜRPINAR'a, Veri toplama sürecinde, yardımlarını esirgemeyen, Prof. Dr. Zeki NACAĞCI, Prof. Dr. Mustafa USLU, Öğr. Gör. Esra ÇETİN hocalarıma ve diğer Araştırma Görevlilerine, desteklerini esirgemeyen kıymetli arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖZHAN'a, akademik yönelimlerimde çok büyük katkısı olan ve her konuda örnek aldığım saygı değer hocam Prof. Dr. Turan SAĞER'e, Aileme, ismini saymadığım arkadaşlarıma; tanıdığım günden beri beni yalnız bırakmayan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Yasemin KARATAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Adıyaman, Haziran, 2019

Ahmet KARATAŞ

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Öz yeterlik ve tutum konuları, son yıllarda eğitim ve psikoloji gibi birçok alanda yaygın olarak çalışılmaktadır. Bireylerin davranışlarını yönetmesine ve yeteneklerine olan inancı öz yeterlik, durumlara karşı olan tepkileri ise tutum olarak adlandırılmaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye’de bireysel ses eğitimi derslerinin ve işleyişinin gelişebilmesi için bilimsel araştırmalara ve yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bireysel ses eğitimi alanında öz yeterlik ölçeğinin bulunmaması, gelecekte yapılacak olan deneysel çalışmalar için yararlı bir araç olacağı düşünüldüğünden önemli görülmektedir. Ayrıca Tülay Ekici tarafından geliştirilen bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği önceki yıllarda kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla elde edilmiş ve yalnızca belirlenen üç üniversitede uygulanmıştır. Yaptığımız çalışmada ise elde edilen bulguların daha fazla genellenebilmesi açısından yedi bölgeden bir üniversite belirlenip anketler uygulanmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın, ses eğitimi dersine yönelik olarak tutum ve öz yeterlik alanında yapılacak olan gelişmelere ışık tutabileceği ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca öz yeterlik ve tutum ile ilgili müzik eğitimi alanında birçok çalışma bulunurken, ses eğitimi boyutuyla ilgili yeteri kadar çalışılmamıştır. Bu nedenle araştırma önemli görülmekte ve literatüre yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	İV
BEYAN.....	İİİ
DECLARATION.....	İV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
ÖNSÖZ.....	İX
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	X
İÇİNDEKİLER	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR	XV
TABLolar LİSTESİ.....	XVI
RESİMLER LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

1.1. Problem Durumu.....	5
1.2. Problem Cümlesi	5
1.3. Alt Problemler	5
1.4. Araştırmanın Amacı.....	6
1.5. Araştırmanın Önemi	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.7. Varsayımlar	7
1.8. Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ses	8
----------------	---

2.2. Sesin Oluşumu	8
2.2.1. Solunum Aygıtı (Aktivatör) – Üfleyici	9
2.2.1.1. Soluk Borusu (Trakea)	9
2.2.1.2. Akciğerler	10
2.2.1.3. Diyafram	11
2.2.1.4. Kaburgalar	12
2.2.1.5. Karın Kasları.....	12
2.2.2. Titreşim Aygıtı (Vibratör) – Verici.....	13
2.2.2.1. Larenks (Gırtlak).....	13
2.2.3. Yankı Aygıtı (Rezonatör) – Yansıtıcı.....	14
2.2.3.1. Soluk Borusu	14
2.2.3.2. Göğüs.....	15
2.2.3.3. Gırtlak Bölgesi.....	15
2.2.3.4. Yutak.....	16
2.2.3.5. Ağız.....	17
2.2.3.6. Alt Çene.....	18
2.2.3.7. Damak	18
2.2.3.8. Burun	19
2.2.3.9. Sinüsler.....	20
2.3. Bireysel Ses Eğitimi	20
2.4. Bireysel Ses Eğitiminin Temel Öğeleri	22
2.4.1. Postür	22
2.4.2. Solunum.....	22
2.4.3. Rezonans.....	23
2.4.4. Artikülasyon.....	23
2.4.5. Diksiyon	24
2.4.6. Fonasyon.....	24
2.5. Bireysel Ses Eğitiminin Müzik Öğretmenliği Programlarındaki Yeri	24
2.6. Tutum ve Öz Yeterlik.....	26
2.6.1. Tutum	26
2.6.2. Öz Yeterlik	28
2.7. İlgili Araştırmalar	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Teknikleri	35
3.4. Verilerin Analizi	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

4.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanlarının Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanlarının Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	41
4.3. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44
4.3.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.3.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.4. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.4.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	45
4.4.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.5. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	46
4.5.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	46

4.5.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.6. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.6.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.6.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.7. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) İle Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	49
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA	55
ÖZGEÇMİŞ	64
EKLER	66

SİMGELER VE KISALTMALAR

- BSED** : Bireysel Ses Eğitimi Dersi
- MÖABD** : Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- BSEDTÖ** : Bireysel Ses Eğitimi Tutum Ölçeği
- BSEDÖÖ** : Bireysel Ses Eğitimi Öz Yeterlik Ölçeği

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ölçeği puan dağılımı	38
Tablo 2. Bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği puan dağılımı	41
Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları.	44
Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları.....	44
Tablo 5. Mezun olunan lise türü değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları	45
Tablo 6. Mezun Olunan Lise Türü değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları	45
Tablo 7. BSEDÖÖ Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine göre Welch Testi sonuçları.....	46
Tablo 8. BSEDÖÖ puanının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre welch testi sonuçları.....	47
Tablo 9. Sınıf Düzeyi değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları	48
Tablo 10. Sınıf Düzeyi değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları	48
Tablo 11. BSEDÖÖ ile BSEDÖÖ puanları arasındaki ilişkiye ilişkin korelasyon testi sonuçları sunulmuştur.	49

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No
Resim 1. Soluk Borusu	10
Resim 2. Akciğerler	10
Resim 3. Diyafram	11
Resim 4. Kaburgalar	12
Resim 5. Karın Kasları	13
Resim 6. Larenks (Gırtlak)	14
Resim 7. Soluk Borusu	15
Resim 8. Göğüs	15
Resim 9. Gırtlak Bölgesi	16
Resim 10. Yutak	17
Resim 11. Ağız	17
Resim 12. Alt Çene	18
Resim 13. Damak	19
Resim 14. Burun	19
Resim 15. Sinüsler	20

GİRİŞ

Geçmişten günümüze, insan hayatında geçerliliğini yitirmemiş ve günümüze dek büyük gelişmeler göstermiş olan müzik, önemli bir sanat dalı olmasının yanında bireyler için de etkili bir eğitim aracı olma niteliği taşımaktadır. Bilindiği gibi müzik eğitimi, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel açıdan gelişimlerini sağlayan önemli eğitim alanlarından biridir ve müzik eğitimi aracılığıyla bireylerin birçok alanda değişimleri, gelişimleri sağlanmaktadır.

Bir eğitim aracı olmasının yanında eğitim alanı olarak da kullanılan müzik eğitimi, toplumsal, kültürel vb. birçok bağlamda iş görülerin gerçekleşmesinde büyük bir rol oynar. Müzik eğitimi belirtilen özelliklerinden dolayı geçmişten bu yana devlet, din adamları, sivil-askeri yöneticiler ve tıp insanlarınca kullanılan bir eğitim aracı olmuştur (Özgür ve Aydoğan, 1999: 2).

Müzik eğitimi; bireylerin bilgi, beceri, davranış, his ve duygularının etki alanını kapsayan öğrenmeyi içerir (NCCA, 1999: 5). Müzik eğitimi bilişsel açıdan zihnin öğrenme amacıyla yaptığı etkinliklere katkıda bulunmakta, duyuşsal açıdan bireylerin duygu ve değerlerle ilgili davranışların gelişmesine katkı sağlamakta ve devinişsel açıdan da zihin kas koordinasyonu gerektiren davranışların gelişmesine olanak sağlamaktadır. Bireylerin eğitim süreçlerinde kullanılan olumlu etki yaratabilecek eğitim alanlarından biri olan müzik eğitimi ile bireylerin davranışlarında gelişmeler ve değişimler gösteren önemli bir unsurdur.

Bilindiği gibi genel, özengen ve mesleki olmak üzere üçe ayrılan müzik eğitimi bu ana amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. “Genel müzik eğitimi, her yaşta, her düzeyde ve her aşamada gerçekleştirilen bir eğitim alanını kapsamaktadır. Özengen müzik eğitimi, bireylerin ilgi ve isteklerine bağlı olarak okul dışında aldıkları bir eğitim alanını kapsamaktadır ve her bireylerin özengen müzik eğitimi alma fırsatı bulunmayabilir. Mesleki müzik eğitimi ise müziği meslek olarak seçmiş olan bireylerin aldıkları eğitim alanını kapsamaktadır” (Uçan, 1997: 31).

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi; Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde, Devlet Konservatuvarlarında ve Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Programlarında gerçekleştirilmektedir. MEB’e bağlı olan okullarda eğitim-öğretimin sürdürülmesi açısından müzik öğretmenleri ve ilgili Müzik

Öğretmenliği Ana Bilim Dalları büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında müzik öğretmeni adayları lisan eğitimleri boyunca müzik alan dersleri görerek öğretmenliğe hazırlanmaktadır. Türkiye'deki müzik öğretmenliği programlarının temel amacı, ilköğretim, ortaöğretim ve meslek eğitimi veren okullarda, dersleri yürütecek, müzik eğitimi alanında çalışmalar gerçekleştirecek ve müzik eğitimi alanında yol gösterici bir nitelik taşıyan öğretmenler yetiştirmektir (MEB,1970: 231).

Müzik alanına hakim, nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilebilmesi amacıyla Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında okutulan müzik alan dersleri bulunmaktadır. Bu dersler müzik eğitimi boyutları altında gerçekleştirilmektedir. Müziksel işitme eğitimi, ses eğitimi, müziksel beğeni eğitimi ve çalgı eğitimi olarak belirlenen müzik eğitiminin boyutları tüm müzik öğretmeni adaylarına verilmektedir.

Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında okuyan ve mezun olduktan sonra okullarda müzik derslerini yürütecek olan bireylerin, müzik eğitimini doğru bir şekilde gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda müzik eğitiminin en çok ihtiyaç duyulan ve en kullanışlı olan boyutu ise ses eğitimi boyutudur. Müzik öğretmeni adayları mesleklerini gerçekleştirme aşamasında, en çok sesini kullanarak kazanmış olduğu bilgi birikimlerini aktararak bireylerde bilgi ve davranış değişiklikleri oluşturacaklardır (Yaldız ve Özçimen, 2013: 79).

Yönetken, müzik eğitiminin ses eğitimi boyutundan; okulda gerçekleştirilen ve uygulanan müziğinin temelinde, ses müziğinin olduğunu, insan gırtlığının en mükemmel müzik aleti olduğunu ve bu müzik aletinin kullanımının çok pratik, doğal ve en etkili olduğunu, ses eğitimi süreçlerinde de bu organı eğitmeyi ve onu doğru bir şekilde kullanarak şarkı söylemeyi sağlama süreci (1952: 7) şeklinde bahsetmektedir. Bu doğrultuda bireysel ses eğitimi dersinin de önemli olduğu görülmektedir.

Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında gerçekleştirilen bireysel ses eğitimi dersleri, bireylerin seslerini doğru olarak kullanabilmelerini amaçlamaktadır. Bu ders, Türkçeyi doğru olarak kullanıp, nefes tekniklerini uygulayarak, öğrencilerin seslerini tanımlarına ve ses eğitimi uygulamalarına uygun bir şekilde türküleri ve okul şarkılarını, evrensel müziklerden farklı olan eserleri öğrenilmeyi içermektedir (Biol, 2003: 114). Bu açıdan bireysel ses eğitimi dersleri müzik öğretmeni adaylarının müziksel

yaşantılarında ve günlük hayatlarında önemli bir yere sahip olmaktadır. Bu doğrultuda müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersiyle ilgili olarak yukarıda bahsedilen durumları gerçekleştirebilmeleri onların bireysel ses eğitimi dersine olan tutumları ve kendilerine karşı olan öz yeterlik algılarına bağlı olmakta ve bu nedenle de bireylerin bireysel ses eğitimi dersine karşı tutum ve öz yeterlik algıları önem kazanmaktadır.

Katz; bir bireyin dünyasındaki bazı simge, nesne ya da olguları olumlu veya olumsuz olarak değerlendirme eğilimini tutum olarak adlandırmaktadır (1960: 168). Tutum, bir davranışın gerçekleşmesi için doğru olan nesnelere veya uyarılara belirleyerek davranışın ilerlemesi sırasında oluşabilecek başarı ya da başarısızlıkların değerlendirilmesi için referans olabilecek esasları belirler. Bu doğrultuda bahsi geçen eylem gelişime devam ederken, tutum, eylemin farklılaşmasına ve değişmesine yol açabilir (İnceoğlu, 2010: 17-18). Bu nedenle, tutumların olumlu ya da olumsuz yönde değiştirilebilen ve geliştirilebilen eğilimler olduğu söylenebilir.

Bireylerin sosyal yaşamlarında onları etkileyebilen birçok faktör bulunmakta ve bu bireylerin olaylara karşı olan olumlu ya da olumsuz bakış açıları da onların tutumlarını oluşturmaktadır. Bireylerin gözle görülemeyen tutumları ancak onların olaylara karşı ortaya çıkan davranışlarıyla gözlemlenebilmektedir. Bu konuyla ilgili Çöllü ve Öztürk; tutumların doğrudan gözlenemeyip yalnızca bireylerin gerçekleştirdikleri davranışlardan yola çıkılarak belirlenen bir eğilim olduğunu (2006: 375) belirtmektedirler.

Kişilerin bir işe karşı olan olumlu ya da olumsuz tutumları onların o işe karşı olan öz yeterlik algılarını olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bireylerin bir görevi tamamlama hakkındaki yetenekleriyle ilgili olumlu tutumları eğer olumlu ise öz yeterlik algıları da olumlu yönde şekillenmektedir (Kutluca, Ekici, 2010: 178).

Bandura öz yeterlik algısını, “insanların bir işi yapabileceklerine olan inançları” olarak tanımlamaktadır (1994: 2). Sosyal bilişsel kuramda birey davranışlarının ardında olan temel yapılar, öz yeterlik algılarıdır ve yükselen öz yeterlik algısı; azim ve kararlılıkta da yükselmeye yol açarak daha iyi bir performans oluşumunu sağlar (Kurt, 2012: 197). Bu doğrultuda bireyler başarılı olacaklarına olan inançlarını koruduklarında performanslarında da olumlu yönde gelişmeler olabileceği söylenebilir.

Schunk'a göre öz yeterlik algıları insan davranışlarının elzem olan yönlendiricilerindendir (1990; Akt. Sallabaş, 2012: 271). Bireylerin bir davranışı uygulayabilmesi için gerekli olan gücün kendilerinde olduğuna olan inançları, davranışları seçmede ve başarılı olmada daha istekli ve kararlı olmalarına olanak sağlar. (Eaton, Dembo, 1997; Sharp, 2002; Akbulut, 2006; Akt. Yıldırım, Ünal, Sürücü, 2018: 1698).

Yukarda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı gibi, bireylerin ses eğitimi dersine karşı olan tutum ve öz yeterlikleri, onların bireysel ses eğitimi dersine olan başarısını etkileyen önemli unsurlardan biridir. Bireylerin derse karşı olan tutumları olumlu yönde olduğunda ve öz yeterlik inançları arttıkça derslerde olan başarıları da artmaktadır. Sonuç olarak, bireylerin davranışları, aslında neyi başarmaya elverişli olduklarından çok kapasiteleri ve başarmaya olan inançlarına dayanır (Kurbanoglu, 2004: 139).

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

1.1. Problem Durumu

Müzik aracılığıyla kendini ifade eden bireylerin müzikal yaşantılarının değişmesinde ve gelişmesinde öz yeterlik ve tutum inançlarının büyük bir etkisi vardır. Bireyler sahip oldukları öz yeterlik ve tutum algıları doğrultusunda akademik açıdan başarı ve başarısızlıklarla karşılaşabilmektedir. Bu algılar müzik eğitimi boyutunun içerisinde yer alan ses eğitimi boyutunda da gerçekleştiği ve akademik başarıya etki ettiği düşünülmektedir.

Bu doğrultuda öz yeterlik ve tutum bireysel ses eğitimi dersi alan müzik öğretmeni adaylarının başarı durumlarını etkileyen bir faktör ve önemli belirleyicilerdendir. Bu nedenle müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine ilişkin olan tutum ve öz yeterlik algılarını belirlemeye yönelik olarak ölçme araçları kullanılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Bireysel ses eğitimi tutum ölçeği ve bireysel ses eğitimi öz yeterlik ölçeği doğrultusunda Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında öğrenim gören öğrencilerin tutum ve öz yeterlikleri, bazı değişkenler açısından anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

1.3. Alt Problemler

Bu araştırmanın alt problemleri;

1. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeyleri mezun oldukları lise türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeyleri öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Ses eğitimi, müzik eğitimi sürecinde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Ses eğitimi süreci, bu eğitimi alan bireylerin doğru ve güzel bir şekilde şarkı söyleme ve konuşma alışkanlığı kazanmasının yanında, bu süreç için gerekli olan tüm kazanımların da edinilmesini sağlayan bir eğitim alanıdır (Töreyn, 2008: 162). Araştırmanın amacı; müzik öğretmeni adaylarının, bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutum ve öz yeterlik düzeylerinin tespit edilmesidir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Öz yeterlik ve tutum konuları, son yıllarda eğitim ve psikoloji gibi birçok alanda yaygın olarak çalışılmaktadır. Bireylerin davranışlarını yönetmesine ve yeteneklerine olan inancı öz yeterlik, durumlara karşı olan tepkileri ise tutum olarak adlandırılmaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye’de bireysel ses eğitimi derslerinin ve işleyişinin gelişebilmesi için bilimsel araştırmalara ve yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bireysel ses eğitimi alanında öz yeterlik ölçeğinin bulunmaması, gelecekte yapılacak olan deneysel çalışmalar için yararlı bir araç olacağı düşünüldüğünden önemli görülmektedir. Ayrıca Ekici (2012) tarafından geliştirilen bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği önceki yıllarda kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla elde edilmiş ve yalnızca belirlenen üç üniversitede uygulanmıştır. Yaptığımız çalışmada ise elde edilen bulguların daha fazla genellenebilmesi açısından yedi bölgeden bir üniversite belirlenip anketler uygulanmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 2018-2019 akademik yılı Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dallarının 3. ve 4. sınıfında öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarıyla,
- Marmara Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında,
- Müzik öğretmeni adaylarına uygulanan bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ölçeği ve bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeğiyle,
- Kullanılan ölçeklerin ölçtüğü niteliklerle,
- Ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.7. Varsayımlar

- Çalışma yapılan örneklem grubu evreni temsil edebilecek niteliktedir.
- Kullanılan yöntem araştırmanın amacına ve problem çözümüne uygundur.
- Öz yeterlik ve tutum ölçeğinin uygulandığı müzik öğretmeni adaylarının verdikleri yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.
- Kaynaklar geçerli ve güveniliridir.

1.8. Tanımlar

Tutum: Bireylerin, sosyal çevrelerinde meydana gelen olaylardan ve durumlardan yola çıkarak karşılaştıkları konulara benzer tepkiler vermesi durumu tutum olarak adlandırılmaktadır. Bireylerin çevrelerinde olan konulara ve olaylara yönelik olarak sahip oldukları olumlu ya da olumsuz olan tepkileri onların tutumlarını ifade etmektedir (Baysal, t.y.: 121).

Öz Yeterlik: Bireylerin gerçekleştirecekleri performansa yönelik olarak kendilerinde bulunan başarabilme kapasitelerine olan yargıları, algılayışları ve inançları, öz yeterlik olarak adlandırılmaktadır. (Chen, Gully, Eden, 2001: 62; Akt. Durmaz, Ören, 2017: 110).

Bireysel Ses Eğitimi: Bireylerin sahip oldukları seslerini, anatomik yapılarına uygun bir şekilde sanat ve eğitsel amaçları göz önünde bulundurarak ve müziksel duyarlılıklara uygun olarak etkili bir biçimde kullanılmayı sağlayan davranışların kazandırılması sürecidir (Çevik, 2006: 647).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ses

Cisimlerde meydana gelen titreşim moleküllerinin, ortamda bulunan ortam moleküllerini titreştirmesiyle meydana gelen enerji “ses”tir (İleri, 2014: 5). Ses, bireylerin en temel anlaşma ve iletişim kurma yöntemidir. Doğan'ın bireylere kazandırdığı en güzel hediyelerdendir (Ünal, 1989: 240). “Ses, insan konuşmasının bir biçimi olarak işlev görür ve kendini ifade etmenin birincil aracıdır. Ayrıca ses gerçek duygunun müziksel ifade enstrümanı olarak sanatsal açıdan da işlev görür” (Rao, 1988: 152).

Huang, Acero ve Hon'a göre ses; hançerede bulunan ses teli adı verilen ses kaslarının hava moleküllerini titreştirip, hava moleküllerinin sıkışma ve dağılmasıyla enerjinin geldiği yöne paralel bir biçimde basınç dalgaları oluşturması sonucunda oluşur (Akt: Şişman: 2014: 3).

Çevik'e göre ses; kulak aracılığıyla beyne iletilen uyarıcının etkilenmeyi sağladığı fiziksel bir olaydır. Sesin var olabilmesi için bulunması gereken bazı öğeler vardır. Bunlar; kaynak, ortam, kulak ve beyindir. Bunlardan birinin olmaması halinde sesinde olması mümkün değildir. Ses yalnızca bu öğelerin var olması durumunda var olabilir (1999: 13).

Önal sesi; “dil ve müziğin yalnızca insana ait olan iki yeti olduğunu ve bireylerin konuşma aracının, müzikal ve konuşma seslerini meydana getirebilen iki işlevli bir nitelik taşımasının, akla dil ve müziğin aynı kökenden gelmiş olabileceğini ve iki alanında temel unsurlarının ses olduğunu getirmektedir” şeklinde tanımlamaktadır (2012: 7).

Yapılan tanımlardan yola çıkılarak, insan sesinin bir çalgı olduğu düşünülürse; bu çalgının da doğru bir şekilde tanınabilmesi ve bireylerin onu iyi bir şekilde kullanabilmesi sesin gelişimi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu doğrultuda sesin oluşumu ve ses eğitimi kavramlarının üzerinde durulması ve farkındalığının artırılması sesin doğru kullanımı açısından büyük katkılar sağlayacaktır.

2.2. Sesin Oluşumu

İnsan sesi, insan vücudunda bulunan sesinin oluşumunu sağlayan organlar aracılığıyla oluşmakta ve konuşma, şarkı söyleme gibi etkinliklerin gerçekleştirebilmesi

de bu organların yardımıyla mümkün olmaktadır. “İnsanda bulunan sesi oluşturan sistem (fonasyon sistemi) yapısal olarak üfleli bir çalgıya benzetilmektedir. Bu sistemde üç aygıt bulunmaktadır.

- Solunum Aygıtı (Aktivatör)-Üfleli (Soluk borusu, akciğerler, diyafram, kaburgalar ve karın kasları)
- Titreşim Aygıtı (Ses jeneratörü)-Verici (Larenks-gırtlak)
- Yankı Aygıtı (Rezonatör)-Yansıtıcı (Soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler)

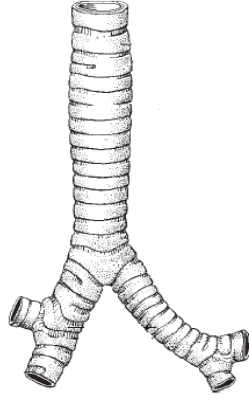
Sinir sistemi bahsi geçen üç aygıtın eşgüdümle çalışmasını denetlemektedir” (Çevik, 1999: 16,17).

2.2.1. Solunum Aygıtı (Aktivatör) – Üfleli

Sesin oluşumunu sağlayan büyük faktörlerden biride solunum aygıtı (aktivatör) – üflelicilerdir. Soluk borusu (trakea), akciğerler, diyafram, kaburgalar ve karın kasları solunum aygıtını oluşturmakta ve bu organlar aracılığıyla sesin oluşumu sağlamaktadır.

2.2.1.1. Soluk Borusu (Trakea)

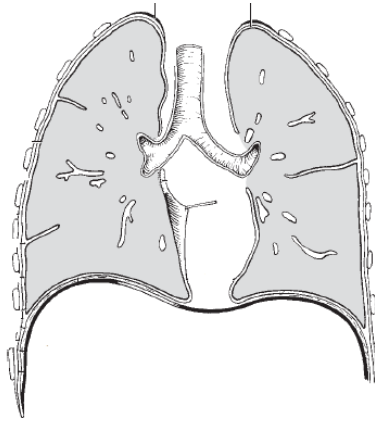
Trakea, fibromusküler (bağ ve adale dokusuna ait olan) bir zar ile bağlanmış, mukoza ile kaplı kıkırdak halkalardan oluşan esnek silindirik bir tüptür; larinks ve akciğerler arasındaki havanın geçişini sağlamaktadır (Sasson vd., 2003: 1700). Trakea, 1,5 ila 2 cm genişliğinde ve 10 ila 13 cm uzunluğunda olup larinksin alt kısmında yer alarak akciğerleri ikiye bölmektedir (Brand-Saberi ve Schäfer, 2014: 1). Akciğerlerdeki havayı almaya ve çıkarmaya yarayan organ soluk borusudur, akciğerlerin tam ortasında yer alır (Gökoğlu, 2009: 18). Akciğerlere havanın iletilmesini ve dışarı çıkışını sağlayan tüp şeklinde bir boru olan soluk borusu aracılığıyla akciğerlere nefes alınıp verilmektedir. Soluk borusu havanın akciğere girişini ve çıkışını sağlamaktadır.

Resim 1. Soluk Borusu (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.1.2. Akciğerler

Akciğerler, soluk alıp vermeye yarayan başlıca organlardan biridir. Göğüs boşluğunda bulunan akciğerler kalbin iki yanında bulunur ve kaburga kemikleri ile kaslar tarafından çevrelenen akciğerler diyafram kasının üzerinde yer alır. “Solunum sisteminin büyük bir organı olan her bir akciğer, solunum bölgelerinin yapılarını barındırır. Akciğerlerin ana işlevi, atmosferdeki hava ile oksijen ve karbondioksit değişimini gerçekleştirmektir” (Brooks, 2013: 993). Akciğerler sesin oluşumunda, “...basıncılı havanın ses tellerinden diyafram kasının kontrolünde geçmesiyle...” (Kürkçüoğlu, 2016: 3) görev almaktadır. Bu doğrultuda sesin oluşumunu sağlayan en temel organlardan biri olan akciğerler, sesin oluşum sistemi içerisinde büyük bir yer almaktadır.

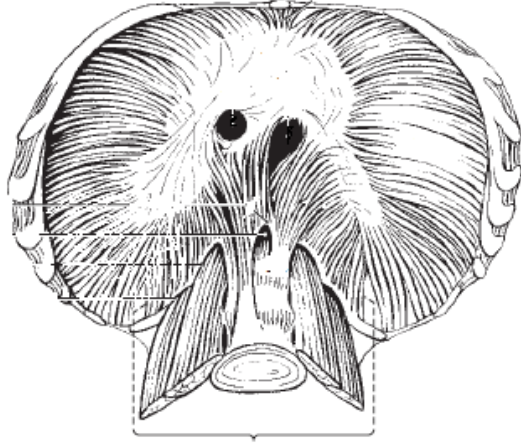

Resim 2. Akciğerler (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.1.3. Diyafram

TDK'nin yaptığı tanıma göre diyafram “göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran ince ve geniş kas” (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts & guid =TDK.GTS.5ca5d132c05116.45404507, E.T.: 04.04.2019) olarak tanımlanmaktadır. Çölok yaptığı bir araştırmada diyaframın sesin oluşumuna etkisini “akciğerlerin genişlemesi akciğerlerin hava ile dolmasıyla ilgilidir. Bu genişlemeyi göğüs kafesiyle diyafram kası oluşturur. Nefes almada göğüs kafesi kaslar aracılığıyla genişler ve göğüs boşluğu dışı doğru genişletir. Diyafram bu durumda kasılıp aşağı itilir. Ardından göğüs boşluğu boylamasına genişler. Göğüs boşluğu genişlemesiyle değişmiş olan basınca bağlı olarak akciğerlere, hava dolar. Alveollerde kan ve hava arasındaki gaz alışverişi gerçekleşir. Alışverişin ardından temizlenen kan, vücuda dağıtılarak kalbe gider. Karbondioksit göğüs kafesinin daralıp diyaframın eski şeklini alması sonucu sıkışan akciğerlerden çıkar (Çölok, 2005: 43) şeklinde açıklamıştır.

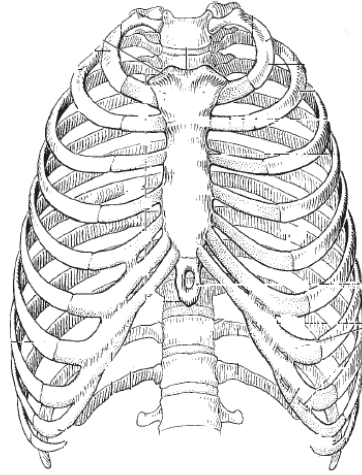
Diyafram kası aracılığıyla elde edilen nefes, ses üretmek ve bu sesin daha doğru bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Diyafram kası şarkı söyleme sırasında bireylere büyük kolaylık sağlayarak ses kontrolünü üst seviyelere çıkarabilir. Bu açıdan şarkı söyleyen bireyler için diyafram kası kullanımı oldukça önemlidir.

Resim 3. Diyafram (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.1.4. Kaburgalar

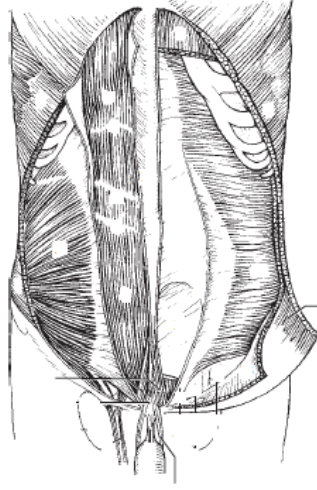
Kaburgalar, kemik ve kıkırdaktan meydana gelen göğüs kafesinin büyük kısmını oluşturan kavis şeklindeki kemiklerdir; yukarıdan aşağı doğru numaralanırlar ve her bir yanda on iki tane bulunmaktadır (Ayrıl, 1965: 149). “Solunum nefes alıp vererek organizmanın oksijeni kullanıp karbondioksiti dışa vermesini kapsayan bir süreçtir. Gözlenen iki farklı solunumdan biri diyafram solunumu, bir diğeri de kaburga solunumu (üst solunum) dur. Kaburgalar arasındaki kasların ve sternokleidomastoid kası (Boynun iki yanında, kulakların arkasından göğüs kemiği ve köprücük kemiği birleşimine uzanan büyük kaslar) gibi yardımcı kasların çalışmasıyla gerçekleşir” (Acar, 2016: 238). Soluk almaya yardımcı olan ve doğru nefes alıp vermeyi sağlayan organlardan biri olan kaburgalar, sessin doğru kullanımını sağlamaktadır.

Resim 4. Kaburgalar (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.1.5. Karın Kasları

Karın kasları tarafından uygulanan kuvvet ile akciğerlere alınan hava yukarı itilerek boşaltılır. Ses kullanımı sırasında kolaylık sağlaması açısından karın kasları kullanımına özen gösterilmeli ve ses eğitimi alan bireyler bilgilendirilmelidir.

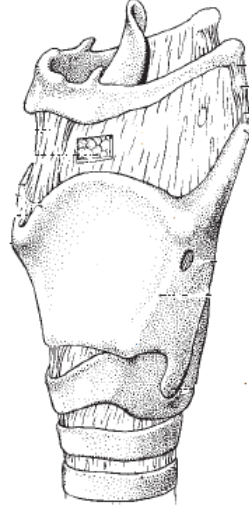
Resim 5. Karın Kasları (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.2. Titreşim Aygıtı (Vibratör) – Verici

Sesin doğru bir şekilde üretilmesini sağlamak amacıyla larenks (gırtlak) akciğerlerden gelen havanın basıncıyla ses teli olarak adlandırılan kasların titreşimini sağlayarak sesin üretimini başlatır. Titreşim aygıtı (vibratör) – verici olarak larenks (gırtlak) sesin oluşumuna katkı sağlamaktadır.

2.2.2.1. Larenks (Gırtlak)

“Larenks, soluk borusunun üstünde, boyunun ön kısmında konumlandırılmış olup, üçüncü ve altıncı servikal bölgede yer almaktadır. Fakat kadınlarda ve çocuklarda daha yüksek bir seviyede olabilmektedir. Larenksin büyüklüğü, ergenlik dönemine kadar erkek ve kızlarda az ya da çok benzerdir. Ergenlikten sonra ön ve arka boyut erkeklerde iki katına çıkmaktadır” (Thiagarajan, 2015: 2). Larenks mekanizması ses üretiminde vokal kordları (ses telleri) istenildiği kadar yaklaştırarak ses konuşma ve şan yapabilmeyi sağlamaktadır (Saraç, 2001: 94). Ses üretimini sağlayan larenks, ses eğitiminde şarkı söyleme sesini üretebilmemiz için temel olan organlardan biridir. Bu nedenle ses üretiminde nasıl bir öneme sahip olduğu bilinmeli ve ses eğitimi alan bireylere aktarılmalıdır.

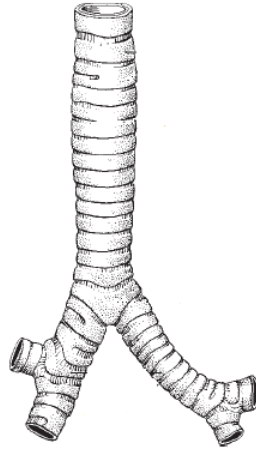
Resim 6. Larenks (Gırtlak) (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3. Yankı Aygıtı (Rezonatör) – Yansıtıcı

Larenks'in ürettiği sesler yansımaya hazırdır. Ses, kaynaktan çıkarak çevrenin akustik durumlarıyla şekillenir. Bu durum rezonans olarak adlandırılır (Helvacı, 2003: 125). Kısacası, alınan nefes larinkste bulunan ses telleri adı verilen ses kaslarını titreştirerek sesin oluşumunu sağlar. Ancak oluşan bu ses, renksiz ve kısık olan olgunlaşmamış sestir. Meydana gelen bu zayıf sesi şekillendirip; başkaları tarafından dinlenip, bireylere göre farklılıkları ayırt edilebilir hale getirip, kuvvetli ve kaliteli bir sese dönüştürmeyi gerçekleştirmek ise rezonans bölgelerinin görevidir (Erdoğan, 2008: 49). Bu açıklama doğrultusunda rezonatör aygıtlarına ve açıklamalarına yer verilmiştir.

2.2.3.1. Soluk Borusu

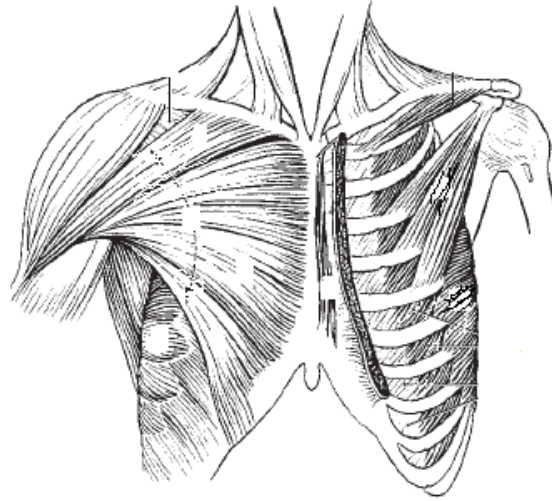
Soluk borusu üfleyici olarak kullanılmasının yanında yansıtıcı olarak da kullanılmaktadır. Soluk borusu aracılığıyla alınan hava sesin oluşumu sırasında rezonatör görevi görmektedir. Ayrıca “soluk borusu göğüs rezonatörleri içinde yer almaktadır. Sesin şiddetinin artırılmasında ve kalın seslerin oluşumunda kullanılan rezonans boşluklarındandır” (Polat, 2017: 5).

Resim 7. Soluk Borusu (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.2. Göğüs

Göğüs, sesin oluşumunda yankı aygıtı (rezonatör) görevini yapan organlardan biridir. Soluk borusu aracılığıyla alınan hava göğüs boşluğunda bulunan göğüs kafesinin genişlemesiyle akciğerlere dolar ve akciğerleri sarmalayan boşluk, sesin oluşumunda ve kullanımında etki yaratır. “İçinde hava bulunan her gövde boşluğu rezonans oluşturmaktadır” (Vennard, 1967; Akt. Helvacı, 2003: 125).

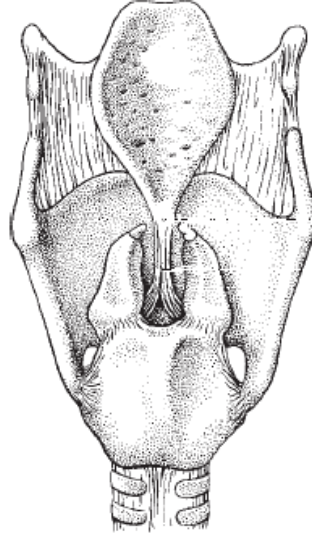

Resim 8. Göğüs (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.3. Gırtlak Bölgesi

Rezonans fiziksel olarak, bir titreşimin uyum sağladığı ikinci bir titreşimle rezonans olayını başlatmasıdır (Çevik, 1999: 38). Gırtlak bölgesinde yer alan ses

tellerinin akciğerlerden gelen hava aracılığıyla sesin oluşumunu başlatmasıyla gırtlak bölgesinde bulunan rezonatörler de bu oluşumu desteklemektedir. Böylece gırtlak bölgesinde bulunan rezonans boşlukları ses telleri aracılığıyla oluşan sesin akustik enerjisini arttırmakta, sese nitelik kazandırmaktadır.

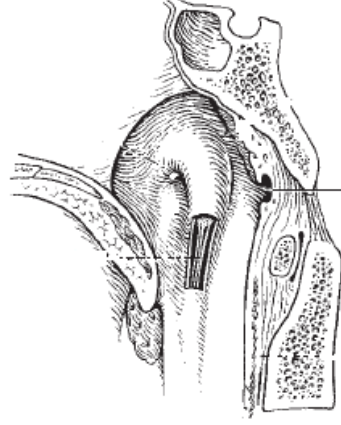
Resim 9. Gırtlak Bölgesi (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.4. Yutak

Yutak, ağız bölgesinin ve burun boşluklarının arka bölgesinde yer alan ve trakeanın üst kısmında bulunan kafatası kemiğine dayanmış halde olan bir rezonatördür. Üç kısımdan oluşan farinks şu şekilde açıklanabilir:

- Nazofarinks (Geniz): Burnun arka kısmı.
- Orofarinks: Ağızın arka kısmı.
- Larengeal farinks: Farinksin alt kısmında yer almaktadır. Farinksin trakeaya bağlanan iki açıklığı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi arkada özafagusa, ikincisi de önde trakeaya giden iki açıklıktır.

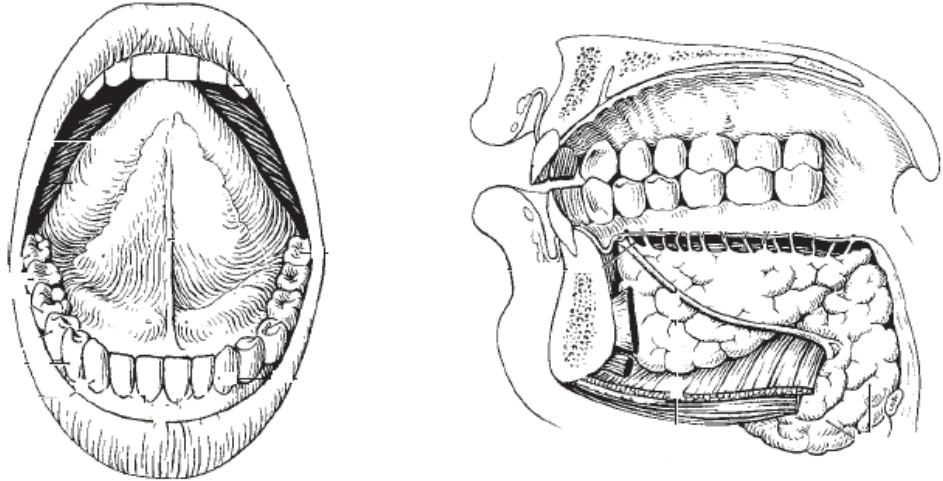
Farinksin kısalma hareketi ile sesin tizleşmesi sağlanır” (Erdoğan, 2008: 51-52). Sesin oluşumunda diğer organlar gibi büyük öneme sahiptir. Ses oluşumunda kafatası içinde bulunan rezonatörlerden biridir.

Resim 10. Yutak (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.5. Ağız

Ağız, sesin doğru bir şekilde artiküle edilmesini sağlayan rezonans aygıtlarından biridir. Doğru ses üretimi için ağız hareketleri oldukça önemlidir. Ağız hareketleriyle sesin karakteri belirlenmektedir. Sesin çok geride, ileride, açık ya da kapalı olması, ağızın hareketlerinden kaynaklanmakta ve rezonans çalışmaları yapılarak doğru ses oluşumu sağlanabilir. Güvenir yaptığı bir çalışmada “kaynağından çıkan ham ses, yapıyla etkileşimiyle rezonansa girer ve sesin rengini oluşturur (2006: 662)” şeklinde sesin meydana gelmesinde ağızın ses rengi oluşumuna katkısını belirtmiştir.

Resim 11. Ağız (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.6. Alt Çene

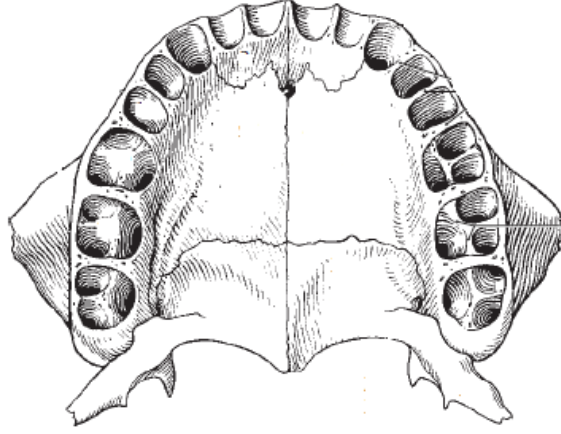
Alt çene sesin şekillenmesini sağlayan organdır ve çenenin hareketleriyle sesin şekillenmesi sağlanır. Tüm harfler kullanılırken çene oldukça hızlı bir şekilde hareket etmekte ve bunun sonucunda sesin oluşumu sağlanmaktadır. Çene hareketlerinin doğru olmayışı sesin doğru bir şekilde çıkmasını engelleyebilir. “Çene açılım eksikliği ya da istenilenden fazla gevşemesi ses özelliklerini etkilemektedir. Mükemmel bir rezonans için çene gerilimden uzak fakat salık olmamalıdır” (Yiğit, 2004: 2-3).

Resim 12. Alt Çene (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.7. Damak

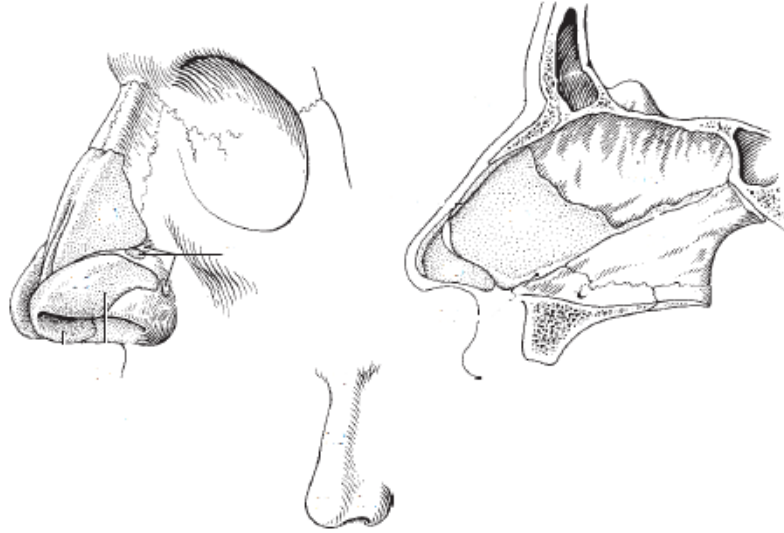
Artikülasyon için önemli olan organlardan bir diğeri de damaktır. Damak sert ve yumuşak damak olmak üzere ikiye ayrılır. Ön kısımda yer alan katı ve hareketsiz kısma “sert damak”, onun arkasında yer alan yumuşak ve hareketli kısma ise, “yumuşak damak” adı verilmektedir (Çölok, 2005: 75). Rezonans bölgesinde yer alan rezonatörlerin bölümleri (paranasal sinüsler, burun boşluğu, nazal boşluklar) damağın üst kısmında bulunmaktadır. Ham sesin ağızda dokunduğu ilk yerlerden biri olan damak kaslarının aldığı komutla, damak üstünde bulunan rezonans bölgesine ham olan ses ulaşabilir. Damağın üzerindeki bölgede rezonans olayının meydana gelmesi, damak kasının hassasiyet ve hareketleriyle olabilir. Seslerin bütün registerlerinde rezonans, titreşim meydana gelmesinde, damak kaslarına uygulanan ve bilinçli bir şekilde yapılan müdahale ile varılabilir (Güvenir, 2006: 659). Damak seslerin boğumlanmasına (artiküle edilmesine) ve biçimlenmesine katkı sağlar.

Resim 13. Damak (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.8. Burun

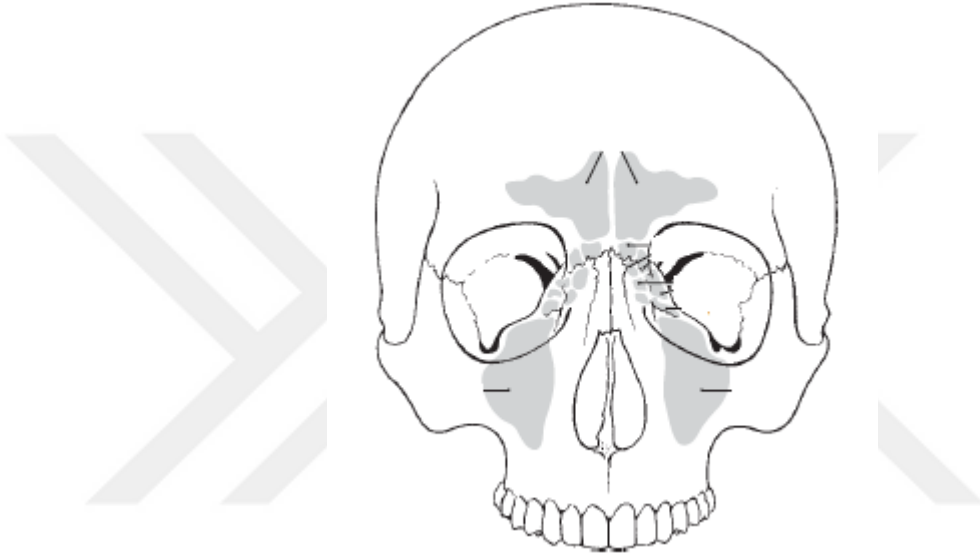
Kemik, kıkırdak, kas ve bağ dokularından oluşan burun, solunum organlarımızdan biridir. Burun için de oldukça büyük boşluklar yer almaktadır. Bir kıkırdak kemik burun boşluğunu ikiye ayırır. Bulunan her iki bolukta da kıvrımlı bir görüntüyü andıran konkalar bulunur. Konkalar soluk alıp vermeye yardımcı olur (Erdoğan, 2018: 51). Ayrıca burun boşlukları sesin oluşumuna katkı sağlayan rezonatörlerdendir. Gırtlakta oluşan ses burun boşluklarında boğumlanır (artiküle edilir) ve sesin oluşumu gerçekleşir.

Resim 14. Burun (Feneis ve Dauber, 2000)

2.2.3.9. Sinüsler

Baş bölgesinde oluşan rezonans, sinüs boşluklarıyla gerçekleşmektedir. Sinüs boşlukları yüksek frekanslı olan seslerin oluşumunda büyük rol oynamaktadır. Büyük olan rezonans boşlukları genel olarak alçak frekanslı (pes) sesleri üretirken, küçük rezonans boşlukları ise daha yüksek frekanslı (tiz) olan sesleri üretirler. Sinüslerde bulunan boşluklar rezonansa etkinken, burun, rezonansın oluşmasında dengeyi sağlayan etkili bir organdır (Helvacı, 2003: 125).

Resim 15. Sinüsler (Feneis ve Dauber, 2000)

2.3. Bireysel Ses Eğitimi

Ses eğitimi, bireylere bilinçli bir postür, doğru bir solunum mekaniği, özellikle de kullanılan dile yönelik olan doğru ve etkili konuşmak, şarkı söyleme alışkanlıklarının kazandırılması gereken bir süreçtir (Evren, 2013: 52). Ses eğitimi, insan sesinin doğru ve etkili konuşmanın, yaşamları sürecinde onu kullanabilmelerini sağlar (Ünal, 1989; Akt. Öztürk, 2003: 80).

Bireysel ses eğitimi dersi üniversite, lise ve halk eğitim gibi kurumlarda bireysel ses eğitimi dersi öğretim programında belirtilen şekilde ve belirtilen amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bireysel ses eğitimi dersi amaçları lise, üniversite ve halk eğitim merkezlerinde ortak amaçlar doğrultusunda uygulanmaktadır.

YÖK'ün öğretmen yetiştirme ders programlarında müzik öğretmenliği lisans programı bireysel ses eğitimi ders içeriği “İnsanda ses oluşumu, gelişimi ve ilerleyişi, bireysel ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri ve önemi, ses ve sesin oluşumunu sağlayan organlarının yapı ve fonksiyonları ile sesin oluşum süreci, fiziksel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlıklı olma bilinci kazanma; doğru solunum yapma ve gerçekleştirme alışkanlığının kazandırılmasına yönelik olarak alıştırmalar yapma; sesin doğru bir şekilde üretilmesi ve rezonans bölgelerinin güçlendirilmesine yönelik alıştırmalar; okullarda, müzik derslerinde kullanılan şarkıları ve halk türkülerinden yararlanarak dilimizin harflerini doğru artikülasyon kullanarak seslendirme çalışması; ses genişliği alanlarını (register) bilerek uygun olan ton geçişlerine dönük çalışmalar; sesin etkili kullanımı için gereken müzikal duyarlılığın geliştirilmesine yönelik çalışmalar; bireye özgü ses eğitimi gereçlerinin kullanılması” (YÖK, 2018: 4) şeklindedir.

“Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Türk Millî Eğitimin Temel İlkeleri baz alınarak hazırlanmıştır. Bu programla öğrencilerin;

- Konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesini doğru ve etkili kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmaları,
- Ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri uyumlu kullanmaları,
- Temiz ses üreterek doğru, güzel ve etkili konuşmalarını ve şarkı söylemeleri,
- Ses bozukluğuna neden olan etkenleri bilerek ses sağlığını korumaya yönelik beceri geliştirmeleri,
- Seviyelerine uygun olan eserleri müzikal duyarlılıkla seslendirmeleri,
- Türk ve dünya müziği eserlerinden bir dağarcık oluşturmaları,
- Bireysel ve grup çalışması sırasında sorumluluk bilincine sahip olmaları,
- Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etmeleri amaçlanmaktadır” (MEB, 2016: 5).

Hayat boyu öğrenme genel müdürlüğünce hazırlanmış olan “24.06.1973 tarihli ve 14574 sayılı resmî gazete de yayımlanan, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Talim ve Terbiye Kurulunun 20.04.2016 tarih ve 19 sayılı kararı ile kabul edilen, yaygın eğitim kurumları çerçeve kurs programında, ses eğitimi dersinde;

- Sesin öğelerini bilmesi,

- İnsandaki ses sistemini tanınması,
- Sesin oluşumundaki organları tanınması ve kullanılması,
- Sesini müzik eğitiminde kullanılması,
- Ses türlerini bilmesi ve kullanılması,
- Ses bozukluğuna neden olan etmenleri bilmesi ve gidermesi,
- Sesini doğru bir şekilde kullanılması,” (MEB, 2016: 1) amaçlanmaktadır.

2.4. Bireysel Ses Eğitiminin Temel Öğeleri

Müzik eğitiminin ses eğitimi boyutunun ve ses eğitimi sürecinin gerçekleşebilmesi için gerekli olan bazı öğeler bulunmaktadır. Ses eğitimi temel öğeleri derslerin akıcı ve doğru bir şekilde gerçekleşebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Polat’ın yaptığı bir çalışmada “postür, solunum, rezonans, artikülasyon, diksiyon ve fonasyon” (2017: 1) ses eğitimi temel öğeleri olarak belirtilmektedir.

2.4.1. Postür

Ses eğitiminin doğru bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan ve ses eğitiminin temel öğeleri içinde yer alan postür, şarkı söyleme ve doğru nefes almada büyük öneme sahiptir. Ses eğitiminin daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için postürün (duruşun) de doğru olması gerekmektedir. “doğru bir duruş ve solunum, eser seslendirme ve konuşmanın temel öğelerindedir. Duruşun, beynin doğru çalışmasıyla doğru orantılı olduğu söylenebilmektedir. Bireylerin duruşlarının doğru olduğunu belirtebilmek için, vücudun kaslarına ağırlık verilmemelidir. Postür, yukarıdan aşağıya uzanan bir hat üzerinden geçmektedir. Başın eğik durması vücudun denge bölümleri de farklılıklar yaratarak fazla enerji tüketmektedir. İyi bir duruştan söz edebilmek adına baş ile beden dik olması, omuz ve kolların da serbest olması gerekir” (Ömür, 2001: 53-55).

2.4.2. Solunum

Havanın alınıp verilmesiyle sesin oluşumunun sağlanması solunum olayının gerçekleşmesini sağlamaktadır. Huls (1957)’un tanımına göre; “nefes şarkı söylemede temel mekanizmalardan ve öğelerden biridir. Bireyler nefes olmadan insan larynx’inde ses üretilemez. Nefes yönetimi; ise şarkı söylemek için kullanılan havanın sesi sürdürülmesindeki kullanım sürecidir” (Siple, 1993: 36; Akt. Polat, 2017: 4). Solunum sürecinde “ilk adım nefesin temiz ve derin olarak alınmasıdır. Bu da diyafram kasının ve

diğer kasların bir bütün içinde kullanılmasıyla gerçekleşmektedir. Yukarıda bulunan kaburga kemiklerini omuzla birleştiren kasların kontrolü sağlanmadığında, alınan her derin nefeste göğsün üst kısmı ve omuzlar üste doğru hareket eder. Böylece gırtlakın rahatlığı da ortadan kalkmaktadır. Bu yüzden nefesi kontrol etmede diyafram desteği önemli bir rol oynamaktadır. Nefes kontrolü gerçekleştirilirken, vücutta bulunan bir sertlik ve kasılmadan kaçınılmalıdır. Nefes alıp verme sürecinde en doğru şekil beden serbest olması ve kasların doğrudan iradeye dayalı olarak hareket etmesidir (Manchester, 1990: 172; Akt. Evren 2013: 53).

2.4.3. Rezonans

Rezonans; bir vücutta meydana gelen titreşimin, diğer bir vücutta tınlayıp güçlenmesi sonucunda (Sabar, 2008: 69), ses tınısının güçlenmesi olayıdır. Rezonans, sesle birlikte vücutta var olan boşlukların (burun, ağız, gırtlak, yutak ve sinüsler) frekanslarının, uyuşmasıyla meydana gelir. Boşluklardaki hava, sesi belirleyen ve aslanan titreşimlerle ve armonik olan sesler ile uyumlu bir şekilde titreşir. Vücudun bütün sistemleri birbirine bağlı olarak hareket ettiğinden eğer bir tanesi işlevini kaybederse, diğerleri de işlevlerini kaybedebilir ya da azalabilir. (Akdamar, 1996: 13-15; Akt. Ekici, 2016: 331). Rezonans ham sesin oluşumundan sonra sese tını, kalite ve volüm kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan sesin kontrollü bir şekilde kullanılabilmesi için rezonans çalışmalarının yapılması, ses eğitimi alan bireyler için olumlu sonuçlar alınmasını sağlayabilir.

2.4.4. Artikülasyon

Artikülasyon Türkçede boğumlama olarak tanımlanmaktadır. Akciğerlerden gelen havanın ses tellerine çarparak sesin üretimini sağlaması sonucu damak, yanak, dil ve diş hareketleri yardımıyla boğumlama yapılmaktadır. Bunun sonucunda ise ses son şeklini alarak konuşma ve şarkı söyleme durumu gerçekleşmektedir. Sesleri söylerken bozmak, farklılaştırmak, sesleri atlamak ve yerlerini değiştirmek, karıştırmak gibi konuşma sürecindeki seslerin üretiminde oluşan bozukluklardır (Larinks, 1987; Dumanoğlu, 2006: 7; Akt. Çakan ve Gül, 2008: 52) artikülasyon bozuklukları olarak adlandırılır. Bu nedenle ses üretimini sağlayabilmek adına ses eğitimi sürecinde artikülasyona önem verilmesi ve bu doğrultuda çalışmalarının yapılması sağlıklı ses üretimi için yararlı olacaktır.

2.4.5. Diksiyon

Diksiyon kelimesinin TDK’de yer alan anlamı, “seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimi” (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=D%C4%B0KS%C4%B0YON, E.T.: 04.04.2019) şeklindedir. Diksiyon kelimeleri seslendirirken duygu düşünceleri doğru bir şekilde ifade etmek için sesin uyumunu, söylenişini, hecelerin uzunluk ve kısalıklarını ve vurguları açısından doğru olup olmadığını jest ve mimiklerini, ifadeleri yerinde ve güzel kullanma sanatıdır (Kartal, 2009: 89). Sesimizin doğru, güzel ve etkileyici bir hal alabilmesi için gerekli olan diksiyon çalışmaları, ses eğitiminin önemli çalışma alanlarından biridir. Bu nedenle doğru ve temiz bir konuşma ve şarkı söyleme için diksiyon çalışmalarına gerekli olan özenin gösterilmesi fayda sağlayacaktır.

2.4.6. Fonasyon

İnsan en doğal ihtiyacı olan oksijeni solunum ile kazanır ve solunumun diğer bir görevi fonasyon (seslenme) için gerekli enerjiyi oluşturmasıdır (Saraç, 2001: 93). Ses tellerinin birbiriyle birleşerek titreşim yapması sonucu ses oluşur ve ses üretim borusu diye isimlendirilen gırtlaktaki bu yapılanmaya, yani ses üretimine fonasyon denir (Sabar, 20008: 87). Solunumun büyük bir önemi olduğu bilinen ses eğitimi sürecinde, sesin doğru bir şekilde kullanılabilmesi için fonasyonun icracı tarafından iyi bilinmeli ve bilinçli bir şekilde kullanılmalı, sesin üretimi gerçekleştirilmelidir. Sesin oluşum süreçlerinin bilinmesi iyi bir şarkı söyleme durumunun gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır.

2.5. Bireysel Ses Eğitimin Müzik Öğretmenliği Programlarındaki Yeri

Ülkemizde Milli Eğitime bağlı olan okullardaki müzik eğitimi, bu okullardaki müzik dersi sürecinde ilk olarak 1870’de programlı bir şekilde İstanbul Musiki Muallim Mektebi’nde başlatılmış olup, 1914 yılında da İdadilere yani liselerde “Gına” adıyla okutulmuştur (Sağır, 2002: 1).

“Türkiye’de müzik öğretmenliği eğitimine ise 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi ile başlanmıştır. Bu kurum 1936 yılında Devlet Konservatuvarının açılmasıyla 1937-38 yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesine nakledilmiştir. Böylece müzik eğitimcisi yetiştirme işi Enstitülere devredilmiştir. Uzun yıllar Gazi Eğitim Enstitüsü müzik öğretmenliği yetiştirme işinde tek kurum olmuş daha sonra ise yeni açılan enstitülerin kadrolarını oluşturmayı sağlamıştır. Bu kurumlar daha sonra 1981 yılında Milli Eğitim

Bakanlığı bünyesinden alınarak üniversitelere bağlanmış ve Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Bölümlerine dönüştürülmüşlerdir” (Yükrük, 1999: 295-296).

Eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi anabilim dalı müzik öğretmenliği programlarında öğrenim gören bireyler dört yıl boyunca olan lisans öğrenimleri sürecinde genel bilgiler, müzik bilgisi (çalğı eğitimi, ses eğitimi, müzik kuramları eğitimi) ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarında öğrenim gördükleri derslerle öğretmenlik mesleğine hazır hale gelmektedirler (Toptaş, 2008: 5). Müzik öğretmenliği eğitimi; ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında müzik derslerini yürütebilecek müzik öğretmenlerini yetiştirmek amacıyla gerçekleştirilen, müzik öğretmeni anabilim dallarında öğrenim gören bireylere müzik eğitimi boyutlarının kazandırılmaya çalışıldığı bir mesleki eğitim türüdür. Müzik eğitimi boyutları içerisinde yer alan ses eğitimi boyutu da genel anlamda müzik derslerinin rahatlıkla yürütülebilmesi için gerekli ve önemli olan bir boyuttur.

Ses eğitimi dersleri, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki müzik derslerinde bir müzik aleti gerektirmeksizin derslerin rahatlıkla yürütülebilmesinde kolaylık sağlamaktadır. Derslerin büyük bir çoğunluğu sesi kullanarak ve şarkı söyleyerek gerçekleştirilebilir. Bu amaç doğrultusunda müzik öğretmenliği programlarında gerçekleştirilen ses eğitimi dersleri müzik öğretmeni adaylarına öncelikli olarak seslerini nasıl kullanacaklarına dair belirli kazanımları vermeyi amaçlamaktadır.

Müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde ses eğitiminin temel amacı, müzik öğretmeni adaylarına seslerini doğru bir biçimde kullanabilmek için davranış kazandırma, müzik eğitimi vereceği bireylerin seslerini eğitime yollarını da öğretmektir. Başka bir deyişle bireysel ses eğitimi dersinde bireylere nasıl öğreteceklerini öğretmeyi amaçlamaktadır. Müzik öğretmenliği programlarında verilen ses eğitimi dersi sürecinde bireylere kendi seslerini ve öğrencilerinin seslerini nasıl kullanacaklarını ve ses sağlıklarını korumalarını öğrenmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (Töreyin, 2002: 1).

Müzik eğitiminde hedeflere ulaşılmasında müzik öğretmenlerinin çok önemli görevleri vardır. Bu görevi yerine getirirken müzik öğretmenin başta gelen yardımcısı da sesidir. Ses ögesi, müzik öğretmenin müzik eğitimdeki hedef davranışlara ulaşmada en çok kullandığı araçtır. Belirlenen nedenle bu aracın eğitilmesi son derece önem

taşımaktadır. Bir eğitim aracı olarak sesin eğitilmesi ise ses eğitimi ilkelerine uyulmasıyla gerçekleştirilebilmektedir (Gürkan Öztürk, 2003: 80).

Bireysel ses eğitimi dersi; nefesi doğru almak, tutmak ve vermek, sesin niteliğini, nefes tekniğini, nefes ve ses bağlantısını, sesle söz uyumunu içermekte ve Türkçeyi etkili bir şekilde kullanıp, güzel konuşmayı, sesleri boğumlamayı öğrenmek bireysel ses eğitimi sürecinin temel öğeleridir (Perçin, 2004: 1). Bu doğrultuda bireysel ses eğitimi alan öğrencilere bu ders sürecinde, ilk ve orta dereceli okullarda gerçekleştirilecek olan müzik derslerindeki sesin kullanımına ve bu derslerde uygulanabilecek çalışmalara yönelik olarak bilgiler verilmesi yararlı olabilir.

2.6. Tutum ve Öz Yeterlik

2.6.1. Tutum

1916 yılında doğan Robert Mills Gagne, eğitime olan katkılarıyla bilinen Amerikalı bir psikologdur. Gagne'nin öğrenme için bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak öğrenme alanlarının kullanılması gerektiğini ve bu doğrultuda öğrenim sürecinin gerçekleştirildiğini vurgulamıştır. “Gagne; öğrenmenin sadece dış etkilerle değil, bununla birlikte iç faktörlerin de etkisiyle oluştuğunu savunmuştur. Bu süreçte etkili olan iç faktörlerin başlıcalarının daha önce öğrenilmiş bilgiler, zihinsel beceriler ve bilişsel stratejiler olduğunu söylemiştir. Ayrıca Gagne bunlara ilgi, tutum ve değerlerimizle ilgili olan duyuşsal özelliklerimizi de eklemiştir” (Özkök, 2010: 16).

Öğrenme için fayda sağlayan öğrenme ürünleri Gagne'ye göre şu şekilde sınıflandırılmıştır: “öğrenme ürünleri beş türdedir ve öğretim hedefleri bu öğrenme türüne göre sınıflandırılmaktadır. Gagne'nin öğretim hedefini sınıflandırmak için kullandığı beş çeşit öğrenme ürünü şu şekildedir;

1. Sözel Bilgi
2. Zihinsel Beceriler
3. Bilişsel Stratejiler
4. Devimsel Beceriler
5. Tutumlar” (Gagne, 1988: 44; Akt. Taşkiran, 2012: 38).

Gagne'nin öğrenme ürünlerinden biri olan tutum kavramı Latince kökenli olmakla birlikte harekete hazır anlamına gelmektedir ve bilimsel anlamda 19.yy'da incelenmeye başlanmıştır (Arkonaç, 2001; Akt. Kaçar, 2018: 25). Tutum; durumların, kavramların,

belirli nesnelere, farklı insanlara olan olumlu veya olumsuz tepkileri verme eğilimidir (Tezbaşaran, 2008: 1). Tutumlar kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Bu doğrultuda bireylerin önceki yaşantılarıyla bağlantı kurarak durumlara, olaylara, nesnelere nasıl ve ne yönde tepkilerde buldukları tutumlarını belirlemektedir.

Tutum; bireylere atfedilen ve onların psikolojik objelerle ilgili olan düşünceleri, duyguları, davranışları düzenli olarak oluşturma eğilimidir (Kağıtçıbaşı, 1999: 84). Rosenberg ve Hovland tarafından tutumun üç kısmı olduğu savunulmaktadır (1960; Akt. Tütüncü ve Küçükusta). Bu doğrultuda bilişsel alan, nesnelere ve olayların varlığıyla ilgili olarak bilinçli hale gelmesi şeklindedir. Duygusal alan, olaya ve durumlara yönelik olarak sinir veya sempatik hislere sahip olma halidir. Üçüncü alansa çabadır ve davranışa dönük olan eylem halidir. Bunlar kendi içerisinde farklılıklar gösterebilmektedir (http://web.deu.edu.tr/kalite/dosyalar/ulusal_bildiri/EkD.doc, E. T.: 17.04.2019).

“Bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarının temelini oluşturan tutumların değişen ya da değiştirilebilen bir yapıda olduğu düşünülmektedir. Olumsuz olan tutumlar, olumluya, olumlu olan tutumlar ise olumsuz tutumlara dönüşebilmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin başarılarında olumlu tutum geliştirebilmek önemlidir” (Ekici, 2012: 561-562). Bu bağlamda, tutumların değiştirilebilmesi için eğitim sürecinde tutumların yönlendirilebilmesi mümkündür. Her bireyde var olan olumlu ya da olumsuz tutumlar, yönlendirmelerle kolaylıkla değiştirilebilir.

Eğitim sürecinde ve öğrenci başarısında oldukça önemli olan tutumlar, eğitimin bütün alanlarında kullanılacak ve bu süreci olumlu bir hale dönüştürebilecek bir öğrenme ürünüdür. Müzik eğitiminde de büyük yararlar sağlayacak olan tutum, öğrenmenin kolaylıkla ve olumlu yönde gerçekleşmesini sağlayabilir. Müzik eğitiminin boyutları içerisinde yer alan ses eğitiminde de olumlu gelişmelerin ve öğrenmenin gerçekleşebilmesinde tutumun oldukça büyük bir önemi vardır. Öğretmenler tarafından doğru yönlendirmeler ve rehberlikle değiştirilecek olan tutumların, öğrencilerin bireysel ses eğitimi derslerine karşı olan iyimser ve olumlu tutumlarını geliştirerek, onların bireysel ses eğitimi derslerinde olan başarılarını da doğru orantılı olarak değiştirebilir. Konuyla ilgili olarak Canakay yaptığı bir çalışmada “bir derste akademik başarısı yüksek olan bireylerin o derse yönelik tutumunda yüksek olacağı, tutumun akademik başarının artmasında tetikleyici olacağı ve başarıyı artırmak için tutumun yüksek olması

gerektiğini” (2007: 31) belirtmiştir. Bu doğrultu da tutumlar akademik başarının geliştirilmesinde önemli olduğu görülmektedir.

2.6.2. Öz Yeterlik

1925 yılında Kanada’da doğan Albert Bandura, sosyal öğrenme teorisi üzerinde çalışmış ve eğitime katkılar sağlamış bir psikologdur. Sosyal öğrenme kuramının öncülerinden olan Bandura, insanın sosyal bir varlık olması nedeniyle çevresindeki davranışları gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenmeye çalıştığını vurgulamıştır. “Araştırmacılar, insanların gözlem yaparak bir şeyleri nasıl öğrendikleri konusu ile ilgilenmiş ve bu sürecin başka bireylerin davranışlarını yalnızca taklit etmekten çok daha fazla karmaşık süreçler olduğunu belirlemişlerdir. Bandura’nın öncülüğünde gerçekleştirilen bu çalışmalar “Sosyal Bilişsel Kuram” adıyla adlandırılmaktadır. Bahsi edilen bu kuram, bireylerin başkalarının davranışlarını gözlemleyerek, onların davranışlarından örnekler alıp kontrollü bir şekilde kendi öğrenmelerini sağladıkları süreci incelemektedir” (Yüksel, 2004: 220-221; Akt. Asma, 2008: 47).

Sosyal bilişsel kuramın en temel öğelerinden olan öz yeterlik bireylerin, bir işi yapabilmekte kendilerine olan inançları olarak bilinmektedir. Bandura öz yeterlik inancını “bir performansın ya da bir davranışın gerçekleştirilebilmesinde, bireylerin başarılı olabilmelerine karşı olan inançları ya da güvenleri olarak tanımlanmıştır (1977: 191; Akt. Güneri, 2018: 15). Woolfolk öz yeterliği; bireylerin bir görevi başarabileceklerine ilişkin olarak kendisini tanıyan olma düzeyi olarak tanımlamaktadır (2010; Akt. Gülev, 2015: 32). Bir başka deyişle öz yeterlik algısı, bireylerin kendilerine “Ben bu işi yapabilir miyim?” sorusunu sorup, kendilerinden alabildikleri cevaptır. (Gülev, 2015: 32).

Bireyler başarılı olabilmek için deneyimleri ve gözlemlerine doğrultusunda yapabileceklerine dair inançlı olmalıdırlar. İnsanlar kendi kapasiteleriyle ilgili bilgi kaynaklarına sahiptirler ve bu kaynakları işleyip, tartıp, birleştirirler; davranışlarını ve çabalarını da bu doğrultuda şekillendirip düzenlerler. Kısacası bireyler başarılı olacaklarına inanmalıdırlar (Bandura, 1982; Akt. Zahal, 2014: 35). Bireylerin öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için kendilerine olan inançları, bu davranışı başarılı bir şekilde gerçekleştirmesine olanak sağlayacaktır. Bireylerin öz yeterlik inançları düşük ise başarılı olma konusunda olumsuz dönütler alınabilir. Ancak öz yeterlik inançları yüksek ise başarılı olma konusunda olumlu dönütler alınabilir.

Eğitim alanında bireylerdeki öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öz yeterlik oldukça etkilidir. “Öz yeterlik, özellikle bireysel yeteneğe dayalı olan müzik gibi alanlarda önemli yere sahiptir. Müzikal öz yeterlik, müzisyenin kendi müzik yeteneğine ilişkin inancı ile müzikte başarılı olmak için sahip olduğu kapasiteye ilişkin geliştirdiği inançla doğrudan ilgilidir. Müzikal öz yeterlik bir nevi bu inançların bir yansımasıdır. Bu nedenle bireyin müzikal kimliğini belirleyen en önemli unsurun, müziksel özelliklerine ilişkin olarak bireyin geliştirdiği algılar toplamı olduğu söylenebilir” (Özmenteş, 2014: 142).

Müzik alanında olduğu gibi ses eğitiminde de öz yeterlik algısının önemi büyüktür. Bireysel ses eğitimi dersinde öğrencilerin yapabileceklerine olan inançları bu dersteki akademik başarılarında büyük bir etkisi vardır. Bireylerin ses eğitimi dersini gerçekleştirebilmek konusunda ki kendilerine olan inançları bu dersi başarmak ya da başaramamak konusunda doğru orantılıdır. Bu nedenle öz yeterlik algısının olumlu yönde olması, akademik başarının da bu doğrultu da olacağı şeklindedir.

Klassen, Pajares, Pintrich, Schunk “son 30 yıldır yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, öz yeterlik inancının öğrencilerin akademik başarıları ve performansları üzerindeki güçlü ve belirleyici rolüne işaret ettiğinden” bahsetmiş, Pajares ve Schunk’da “öz yeterlik inancının öğrenci motivasyonunu ve öğrenimini önemli ölçüde etkilediğini” vurgulamıştır (Akt. Güneri, 2018: 17).

2.7. İlgili Araştırmalar

Ak (2018) “Müzik Öğretmenliği Klasik Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalgı (Gitar) Performansı Öz-Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde müzik öğretmeni adaylarından klasik gitar öğrencilerinin bireysel çalgı (gitar) performansı öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin bireysel çalgı (gitar) performansı öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, sınıf, klasik gitara başlama yaşı, günlük klasik gitar çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, fakat mezun olunan lise türüne göre anlamlı düzeyde bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bayraktar (2018) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Düşünme Stilleri İle Müzik Yeteneği Öz Yeterlik Durumları Arasındaki İlişki” adlı yüksek lisans tezinde, müzik öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile müzik yeteneği öz yeterlik durumları

arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla gerçekleştirilmiştir. 118 müzik öğretmeni adayına uygulanan anketler sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile müzik eğitimi öz yeterlik durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Demir Yıldız (2018) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnançlarının ve Mesleğe Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği” adlı tez çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarına anket yapılarak onların öz yeterlik inançları ve mesleklerine yönelik olan tutumlarının tespit edilmesi ve bu durumun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu, öz yeterlik inançları ile mesleğe yönelik tutum arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öz yeterlik inançlarının ve tutumları, sınıf, cinsiyet, mezun olunan lise türü değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Işkın (2018) yaptığı “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Performans Kaygısı “ Öz-Yeterlik Algısının Çalgı Başarısına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, mesleki müzik eğitimi veren farklı kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin performans kaygısı ve öz-yeterlilik algısının çalgı başarısına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, negatif performans algısının öğrenim gördükleri programa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin, çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının öğrenim gördükleri programa bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynak (2018) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Öz Yeterlikleri İle Müzik Yeteneğine Yönelik Öz Yeterliklerinin Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde, müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlikleri ile müzik yeteneğine yönelik öz yeterlikleri arasındaki ilişki durumunun belirlenmesi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 282 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik yeteneğine yönelik öz yeterlik algılarının cinsiyete ve ekonomik düzey gelirine göre farklılık gösterdiği ve öğrencilerin müzik yeteneğine yönelik öz yeterlik algılarıyla öğretmenlik mesleğine yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve öğretmenlik mesleğine yönelik pozitif doğrultuda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sarıkaya (2018) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Mükemmeliyetçilik “ Öz-Yeterlik İnançlarına Göre Müzik Performans Kaygılarının Yordanması” adlı doktora tezinde, müzik öğretmeni adaylarının performans kaygı düzeyleri incelenmiş ve bu kaygı düzeyleri, öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkiler özelinde araştırılmıştır. 541 lisans öğrencisine uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler sonucunda, mükemmeliyetçiliğin, öğrencileri performans kaygısına karşı olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebileceği ve öz-yeterlik inancının yüksek olmasının müzik performans kaygılarını önlemede etken olduğu belirlenmiştir.

Arıcı (2017) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretiminde Öz Yeterlik Algıları” adlı makalesinde, bireylerin bilgi ve becerilerini öğretmenlik mesleğinde ne derecede uygulayabildikleri hakkındaki öz yeterlikleriyle ilgili olarak incelemeler yapmıştır. Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla 70 öğrenciye araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının öğrencilere kazanımları sağlamak sürecinde kaygılı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğrencilere öğretecekleri şarkılara eşlik edememelerinden dolayı bir kaygı yaşadıkları sonucunda ulaşılmıştır.

Moss Long (2016) yaptığı “Why Can't I Sing: The Impact of Self-Efficacy Enhancing Techniques on Student Self-Efficacy Beliefs” adlı tez çalışmasında, öğretmenlerin öğrenci öz yeterliğini ya da onların öz yeterlik inançlarını geliştirmek adına yetersiz stratejilere sahip olduklarını düşünerek, öğretmenlere ve öğrencilere yol gösterici ve öz yeterlik inançlarını ortaya çıkarabilmeye yönelik bir çalışma yapmış ve bunun sonucunda öğrencilerin farkındalık kazanan öğretmenlerin davranışlarından etkilendiği ve müzik öz yeterlik algılarında gelişmeler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Piji Küçük (2015) yaptığı, “Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Piyano Eşliği Alanındaki Öz Yeterlik Algıları” adlı makalede, müzik öğretmeni adaylarının piyano eşliliğindeki öz yeterlik algılarının tespit edilmesini amaçlamıştır. Bireylerin algılarını sınıf, cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenleri bağlamında değerlendirilmiştir ve 171 öğrenciye piyano ile eşlik alanında yeterlik algısı ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonunda, katılımcıların piyano eşliği alanındaki öz yeterlik algılarında cinsiyet ve sınıf değişkeninde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Ayrıca 18-22 yaş aralığında bulunan katılımcıların lehine ve güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Hendricks (2015) yaptığı “The Sources of Self-Efficacy: Educational Research and Implications for Music” adlı çalışmada, müzik öğretmenlerinin, öğrenci öz yeterlik inançlarını geliştirmek ve öğretmenlerin öz yeterlik algısını geliştirme için yöntem ve yaklaşımlar belirlemesine rehberlik edebilmek adına Bandura’nın dört öz yeterlik kaynağı (enaktif ustalık deneyimi, vicarious deneyimi, sözlü / sosyal ikna ve fizyolojik ve duyuşsal durumlar) ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. çalışma sonucunda öğretmenler için uygun pratik önerilerde bulunulmuştur.

Gün (2014) yaptığı “Piyano Performansı Öz Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Uygulanması” adlı doktora tezinde, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 405 öğrenciye uygulanmış olan ölçekten elde edilen bulgulara göre, müzik öğretmeni adaylarının teknik düzeyleri ve performans düzeyi algılarında, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık görülmediği, teknik düzey, sahne kaygısı ve performans düzeyi algılarında piyano dersi akademik başarıları ve günlük piyano çalışma sürelerine göre ise anlamlı farklılık saptanmıştır.

Önder (2014) “Mesleki Müzik Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Deşifre Becerilerine İlişkin Öz Yeterlik Algıları ve Tutumları” adlı yüksek lisans tezinde, mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre yapabilmelerine ilişkin öz yeterlik algıları ve tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 353 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda üniversite, cinsiyet, lise mezuniyeti, bireysel çalışmalarda deşifreye ayrılan zaman değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığa ulaşılrken, sınıf, çalgı, haftalık solfej ders saati yeterliliği, derste deşifreye ayrılan zaman değişkenlerine göre ise anlamlı farklılığa ulaşılamamıştır.

Royo (2014) yaptığı “Self-Efficacy In Music Education Vocal Instruction: A Collective Case Study of Four Undergraduate Vocal Music Education Majors” adlı doktora tezinde, lisans düzeyinde öğrenim gören ve ses performansı sergileyen bireylerle birebir ve odak grup görüşmeleri yapılarak elde edilen verilerden yola çıkıldığında aile desteği, okul geçmişi, cinsiyet, geçmiş deneyimler vb. faktörler bireylerin öz yeterlik inançlarında değişikliklere neden olmakta sonucunu vermiştir.

Yaldız ve Özçimen (2013) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları” adlı çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere

16 sorudan oluşan bir anket uygulanmış. Veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, lisans düzeyi 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin tutumları orta düzeyde kararsızlık yönünde olduğu belirlenmiştir.

Ekici (2012) “Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi” adlı çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, 48 soruluk bir tutum ölçeği kullanılıp, Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 271 öğrencilere uygulanmıştır. Veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Ritchie ve Williamon (2011) yaptıkları, “Primary School Children’s Self-Efficacy for Music Learning” adlı çalışmada, 404 ilkökul öğrencisine müzik öğrenme öz yeterlik anketi uygulanarak veriler elde edilmiştir. Öğrencilerin önceki yaşantılarını belirlemek adına görüşmeler yapılmış ve öğrencilerin refah durumları, önceki müzikal yaşantıları, tipik günlük aktiviteleri ve ders dışı etkinliklerinin öz yeterlik algılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin öz yeterlik algılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

McPherson ve McCormick (2006) yaptığı, “Self-Efficacy and Music Performance” adlı çalışmada, genç müzisyenlerin müzik performanslarını ve kabiliyetlerini etkileyen değişkenleri belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada genç müzisyenler üzerinde değerlendirmeler yapılarak, bu doğrultuda önceden yapılmış çalışmalarla karşılaştırmalar yapılarak başarının gerçekleşmesinde en önemli etkenlerden birinin öz yeterlik inancı olduğu belirlenmiştir.

Nielsen (2004) yaptığı “Strategies And Self-Efficacy Beliefs in Instrumental and Vocal Individual Practice: A Study of Students in Higher Music Education” adlı çalışmada, ileri seviyede olan müzik öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada öğrencilere anket uygulanarak veriler elde edilmiştir. Öz yeterliği yüksek olan öğrencilerin, düşük olan öğrencilere göre öğrenmede daha çok bilişsel ve metabilşsel alanı kullanarak gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kız ve erkek öğrencilerdeki öz yeterlik inancı arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Sinden (1999) yaptığı “Music Performance Anxiety: Contributions of Perfectionism, Coping Style, Self-Efficacy, And Self-Esteem” adlı çalışmada, bireylerin çalgı performansını etkileyen en önemli faktörlerden birinin kaygı olduğunu düşünülüp

bunun yordayıcılarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada çalgı performansı gösteren bireylere anketler uygulanarak veriler elde edilmiştir. Verilerden yola çıkılarak bireylerin öz yeterlik algılarının kaygı düzeyinde değişikliklere neden olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, bireylerin cinsiyetlerinin kaygı düzeyini etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırma sonuçları performans gerektiren spor ve müziğin diğer alanlarındaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, katılımcı müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutum ve öz yeterlik algılarının tespit edilmesine yönelik olarak incelenmiştir.

Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel ve betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarına bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği ve bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ölçeği uygulanarak, çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, sınıf, eğitim gördükleri lise türü, buldukları şehir vb.) incelemek için betimsel tarama modeli kullanılmış, veriler sayısal olarak değerlendirilmiştir. Olayların, objelerin, kurumların ve birçok alanın ne olduğunu belirlemeye yönelik olarak yapılan ve bu alanları açıklamayı ve betimlemeyi amaçlayan yöntem, betimsel tarama yöntemi adı verilmektedir (Karasar, 2005: 77).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de bulunan üniversitelerin, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programlarında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Örneklemini ise, 2018-2019 akademik yılı Marmara Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada veri toplama araçları olarak, araştırmanın bağımlı değişkenleri olan bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeyinin belirlenmesi amacıyla Tülay Ekici tarafından geliştirilen “Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (2012) ve araştırmacı tarafından bu araştırma kapsamında geliştirilen “Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenler hakkında bilgi toplamak için de araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde uygun istatistik tekniğini belirlemek için öncelikle verilerin normallik durumu test edilmiştir. Veri seti standardize edilmiş z puanlarına dönüştürülmüş ve -3, +3 aralığının dışında değer olup olmadığı kontrol edilmiştir ve bu sınırlar dışında veri olmadığı görülmüştür. Veri setinde outlier (uç değer) veri olup olmadığı kontrol edilmiştir. Uçdeğer özelliği taşıdığı tespit edilen 21, 32, 34, 48, 90, 98, 101, 184, 190, 195 nolu satırlar veri setinden çıkarılmıştır. Verilerin genel ve bağımlı değişkenlere ait puanlar bağımsız değişkenlerin alt birimlerindeki gözeneplerdeki dağılımı normallik sayıltısı açısından test edilmiştir. Yapılan Kolmogorov Smirnov testi sonucunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu yüzden Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi Özyeterlilik Ölçeği puanlarının çarpıklık ve basıklık -1 ve +1 arasında olup olmadığı incelenmiştir (Tabachnick ve Fidel, 2007). Yapılan analiz sonucunda Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” çarpıklık değerlerinin -0.831 ile 0.662 arasında değiştiği, basıklık değerlerinin ise -0,018 ile -0.989 arasında değiştiği, Bireysel Ses Eğitimi Dersi Özyeterlilik Ölçeği çarpıklık değerlerinin -0,965 ile +0,987 arasında değiştiği, basıklık değerlerinin ise -0,912 ile -0,997 arasında görülmüştür. Histogram eğrileri incelenmiş ve normallikten sapmalar olmadığı görülmüştür. Analizler sonucunda veri setinin normal dağıldığı varsayılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine göre betimleyici analizler (yüzde ve frekans) ve t testi ve Anova ve Welch testleri yapılmıştır. Cinsiyet sınıf düzeyi ve Mezun Olunan Lise Türüne göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitim Dersi Öz yeterlilik Ölçeği puanlarının değişimini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Öğrenim Görülen Üniversiteye göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitim Dersi Öz yeterlilik Ölçeği puanlarının değişimini belirlemek amacıyla varyansların homojen dağıldığı durumlarda Tek Faktörlü Anova, dağılmadığı durumlarda Welch Testleri yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farklılık bulunduğu durumlarda farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Sheeffe, Welch testi sonucunda anlamlı farklılıkların bulunduğu durumlarda ise farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Games Howell testi yapılmıştır.

BSEDÖ ve BSEDÖÖ genel ortalama puanları ve maddelerin ortalama değerleri yorumlanırken puan aralıklarının belirlenmesi için “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” formülü esas alınmıştır (Tekin, 1996; Turgut ve Baykul, 1992; Yenilmez, 2008). Beşli

likert tipi ölçme aracıyla araştırma verileri toplandığından, aralık genişliği bu formüle göre $(5-1)/5=0,80$ 'dir. Buradan hareketle puan aralıkları aşağıdaki gibi kategorize edilmiştir.

$1.00 \leq \bar{X} \leq 1.79$ ise Tamamen katılmıyorum

$1.80 \leq \bar{X} \leq 2.59$ ise Katılmıyorum

$2.60 \leq \bar{X} \leq 3.39$ ise Kararsızım

$3.40 \leq \bar{X} \leq 4.19$ ise Katılıyorum

$4.20 \leq \bar{X} \leq 5.00$ ise Tamamen Katılıyorum

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma verilerinin analizinden elde edilen bulgular sunulmuştur. İlk olarak araştırma maddeleri ve arkasından ölçekten elde edilen, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri sunulmuştur. Ayrıca müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, bireysel ses eğitimi tutum ve öz yeterlik düzeylerinin cinsiyet, sınıf, öğrenim görülen üniversite ve mezun olunan lise değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanlarının Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ölçeği puan dağılımı

No	Madde	$\bar{X}$	SS	Düzye
1	B. S. E. dersinde, sesi kullanırken vücudun alması gereken duruş pozisyonunu (postür) kolaylıkla gerçekleştiririm.	3,94	1,01	Katılıyorum
2	B. S. E. derslerinde nefes kontrolünü doğru yaparım.	3,807	,90	Katılıyorum
3	B. S. E. dersinde, gerekli olan nefes tekniklerini kolaylıkla kullanırım.	3,745	,93	Katılıyorum
4	B. S. E. dersinde, gerekli olan teorik konuları bildiğime inanırım.	3,631	,93	Katılıyorum
5	B. S. E. dersinde, gerekli olan teknik çalışmaları (legato, staccato...) etkili bir şekilde kullanacağıma inanırım.	3,723	,95	Katılıyorum
6	B. S. E. dersinde, eserleri seslendirirken artikülasyon problemi yaşayacağıma inanmam.	3,365	,959	Kararsızım
7	B. S. E. dersinde, eserleri seslendirirken artikülasyon problemi yaşayacağımdan korkarım.	2,920	1,07	Kararsızım
8	B. S. E. dersinde, doğru registeri (kafa-üst register, göğüs-alt sesi, karışık-orta register) doğru kullandığıma inanırım.	3,566	,96	Katılıyorum
9	B. S. E. dersinde, sesi etkili bir biçimde kullanırım.	3,737	,90	Katılıyorum
10	B. S. E. dersini kendime uygun bir ders olarak görürüm.	3,723	1,09	Katılıyorum
11	B. S. E. derslerini gerçekleştirirken ses aralığımı tanırım.	4,040	,86	Katılıyorum

12	B. S. E. dersinde, öğrendiğim teorik bilgileri uygulamakta zorluk çekerim.	2,515	1,07	Katılmıyorum
13	B. S. E. dersinde, bir çalgı eşliği olmazsa eserleri seslendirirken zorlanırım.	2,642	1,14	Kararsızım
14	B. S. E. dersinde, bir çalgı eşliğine ihtiyaç duymadan eserleri kolaylıkla seslendirebilirim.	3,536	1,01	Katılıyorum
15	B. S. E. dersinde, yeterli olduğumu düşünürüm.	3,628	,95	Katılıyorum
16	B. S. E. dersinde, düzeyi zor olan eserleri seslendirirken korkmam.	3,391	1,11	Kararsızım
17	B. S. E. dersinin, gereklerini yerine getirirken zorlanırım.	2,639	1,04	Kararsızım
18	Gelecekte sesimi çok iyi kullanacağıma inanırım.	3,544	1,03	Katılıyorum
19	Duyduğum bir eseri kolaylıkla seslendirebileceğime inanırım.	3,686	,95	Katılıyorum
20	B. S. E. dersinde, öğrendiğim eserleri hatasız seslendirebileceğime inanırım.	3,409	,99	Katılıyorum
21	B. S. E. dersinde, öğrendiğim eserleri hatasız seslendirebileceğime inanmam.	2,737	1,22	Kararsızım
22	B. S. E. dersinde, eser seslendirirken heyecanlanırım.	3,380	1,13	Kararsızım
23	B. S. E. dersinde, eser seslendirirken kendime olan güvenim çok azdır.	2,785	1,21	Kararsızım
24	B. S. E. dersinde karşılaştığım yabancı eserleri seslendirmekten korkarım.	2,839	1,25	Kararsızım
25	B. S. E. dersinde karşılaştığım Türkçe eserleri kolaylıkla seslendireceğime inanırım.	3,799	1,02	Katılıyorum
26	B. S. E. dersinde karşılaştığım düetleri kolaylıkla seslendirebileceğime inanırım.	3,704	,94	Katılıyorum
27	B. S. E. dersinde uygulanan tüm ses egzersizlerini kolaylıkla gerçekleştirebileceğime inanırım.	3,712	,96	Katılıyorum
28	B. S. E. dersinde karşılaştığım eserleri, dönemlerin stil özelliklerine uygun bir şekilde seslendireceğime inanırım.	3,467	,96	Katılıyorum
29	B. S. E. dersinde karşılaştığım eserleri, bütünlük içinde okuyamayacağımdan korkarım.	2,745	1,16	Kararsızım
30	B. S. E. dersinde hata yapmaktan korkarım.	2,865	1,20	Kararsızım
31	B. S. E. dersinde hata yapmaktan korkmam.	3,230	1,15	Kararsızım
32	B. S. E. dersinde, ses aralığıma uygun olan eserleri seslendirirken kendime olan güvenim artar.	3,927	1,01	Katılıyorum

33	B. S. E. dersine çalışmasam dahi bu dersi yapabileceğime inanırım.	3,431	1,11	Katılıyorum
34	B. S. E. dersinde ilk kez karşılaştığım eserleri kolaylıkla deşifre edebilirim.	3,595	,95	Katılıyorum
35	B. S. E. dersini gerçekleştirirken sesin oluşumunu sağlayan organlar hakkındaki anatomik bilgileri bilirim.	3,318	1,04	Kararsızım
36	B. S. E. derslerinde öğrendiğim bilgileri diğer derslerde (işitme, solfej, koro vb.) de rahatlıkla kullanabilirim.	3,810	,94	Katılıyorum
37	B. S. E. derslerinde karşılaştığım problemlerle kendim başa çıkabilirim.	3,657	,92	Katılıyorum
38	B. S. E. derslerinde planlı olarak çalışmalarımı sürdürürüm.	3,347	1,05	Kararsızım
39	B. S. E. derslerinde zamanı etkili bir şekilde kullanamam.	2,624	1,09	Kararsızım
40	B. S. E. derslerinde fiziksel olarak yorgun hissederim (baş, boğaz ağrısı).	2,901	1,23	Kararsızım
41	B. S. E. derslerinde eserleri seslendirirken diksiyon problemi yaşamam.	3,602	1,07	Katılıyorum
42	B. S. E. derslerinde geleneksel müzikleri (THM, TSM) rahatlıkla okuyabilirim.	3,577	1,06	Katılıyorum
43	B. S. E. derslerinde öğrendiğim bilgileri sahne performansı sergilerken kolaylıkla gerçekleştiririm.	3,409	1,10	Katılıyorum
44	B. S. E. derslerinde ses sağlığını koruma hususlarında oldukça dikkatli olurum.	3,401	1,07	Katılıyorum
45	B. S. E. derslerinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini kolaylıkla gerçekleştiririm.	3,741	1,02	Katılıyorum
46	B. S. E. derslerinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini gerçekleştiremem.	2,442	1,19	Katılmıyorum
47	B. S. E. derslerinde doğru ses üretirken zorlanmam.	3,602	1,01	Katılıyorum
48	B. S. E. derslerinin hafta da bir saat oluşunu yeterli bulurum.	2,942	1,30	Kararsızım
49	B. S. E. derslerinde odaklanma problemi yaşarsam paniğe kapılırım.	2,989	1,22	Kararsızım
50	B. S. E. derslerinde eserlere tam olarak hakim olmanın benim için imkansız olduğunu düşünürüm.	2,595	1,27	Katılmıyorum
Toplam		3,3473	,36	Kararsızım

Tablo 1 incelendiğinde BSEDÖ puanlarının genel ortalamasının ($\bar{X}$) 3,34 olduğu; standart sapma değerinin (SS) ,36 olduğu ve Kararsızım düzeyinde olduğu gözükmektedir. Maddelerin ortalama değerlerinin ($\bar{X}$) 2,44 ile 4,04 arasında değişim

gösterdiği; standart sapma (SS) değerlerinin 0,86 ile 1,30 arasında değişim gösterdiği görülmektedir. BSEDÖÖ maddelerinin 29 tanesi “Katılıyorum” düzeyinde, 18 tanesi “Kararsızım” düzeyinde ve 3 tanesi “Katılmıyorum” düzeyindedir. En yüksek ortalamalı $\bar{X}=4,04$ değeriyle madde, 11 nolu “B. S. E. derslerini gerçekleştirirken ses aralığımı tanırım.” maddesidir. En düşük ortalamalı madde $\bar{X}=2,44$ değeriyle, 46 nolu “B. S. E. derslerinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini gerçekleştiremem” maddesidir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, bireysel ses eğitimi ders sürecinde en fazla ses aralıklarını tanıma konusunda öz yeterlik inançlarının yüksek olduğu ve bu konuda başarı oranlarının yüksek olabileceği düşünülmektedir. En düşük ortalamayla ders sürecinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini gerçekleştiremedikleri konusunda öz yeterlik inançlarının yüksek olmadığı ve bu konuyu başarmaları konusunda yetersiz olabilecekleri yorumu yapılabilir. Ayrıca araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimine yönelik öz yeterlik inançlarının çoğunlukla yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

4.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanlarının Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Bireysel ses eğitimi dersi tutum ölçeği puan dağılımı

No	Madde	$\bar{X}$	SS	Düzye
1	Bireysel Ses Eğitimi dersi, sevdiğim dersler arasındadır.	3,887	1,12	Katılıyorum
2	Bireysel Ses Eğitimi dersi, bence sıkıcıdır.	2,124	1,16	Katılmıyorum
3	Bireysel Ses Eğitimi dersinin zevkli olduğunu düşünürüm.	3,938	1,04	Katılıyorum
4	Bireysel Ses Eğitimi ders saatlerinin artırılmasını isterim.	3,471	1,28	Katılıyorum
5	Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmeni için en gerekli derslerden biridir.	4,007	1,05	Katılıyorum
6	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yalnızca ana dal öğrencileri için gereklidir.	2,482	1,28	Katılmıyorum
7	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, ana dalı “ses eğitimi” olmayan öğrenciye yeterince ilgi gösterilmemektedir.	3,022	1,25	Kararsızım
8	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yöntem ve içerik açısından yeterince zengin değildir.	2,967	1,20	Kararsızım
9	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yeniliklere açık değildir.	2,522	1,18	Katılmıyorum
10	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, yabancı dildeki şarkıları telaffuz etme konusunda yetersiz eğitiliyorum.	2,788	1,20	Kararsızım

11	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, teknik açıdan bana iyi örnek olunmaktadır.	3,701	1,06	Katılıyorum
12	Bu derste öğrenci-öğretmen iletişimi yetersizdir.	2,416	1,29	Katılmıyorum
13	Ses eğitimi ile ilgili ders dışı çalışmalarımı istekle yaparım.	3,558	1,10	Katılıyorum
14	Gelişimimi gördükçe çok mutlu olurum.	4,033	,99	Katılıyorum
15	Bu ders, kendimi ifade edebildiğim bir derstir.	3,737	1,10	Katılıyorum
16	Güzel şarkı söylediğim için kendime olan güvenim artıyor.	3,818	1,13	Katılıyorum
17	Bilmediğim dilde şarkı söylemek beni çok sıkıyor.	2,620	1,35	Kararsızım
18	Derslerde çalışırken sesimin zorlandığını hissediyorum.	2,923	1,19	Kararsızım
19	Şarkı söylemekten nefret ederim.	1,938	1,13	Katılmıyorum
20	Bu ders, zorlandığım dersler arasındadır.	2,248	1,24	Katılmıyorum
21	Bireysel Ses Eğitimi dersinden sonra kendimi rahatlamış hissederim.	3,504	1,13	Katılıyorum
22	Bu dersin olduğu gün çok sevinçli olurum.	3,438	1,16	Katılıyorum
23	Bu ders hayal gücümü geliştiriyor.	3,190	1,22	Kararsızım
24	Sesimi kullanma konusunda güvensizim.	2,781	1,32	Kararsızım
25	Kötü sesler çıkardığımda alay konusu olduğumu hissediyorum.	2,763	1,31	Kararsızım
26	Bu derste aldığım eğitim yetersizdir.	2,766	1,20	Kararsızım
27	Derslerde söylediğim şarkılar düzeyime uygun değildir.	2,427	1,15	Katılmıyorum
28	Bu derste kendimi kastığımı hissediyorum.	2,865	1,31	Kararsızım
29	Kendi dilimizde şarkı söylemeyi daha çok seviyorum.	3,588	1,22	Kararsızım
30	Derslerde söylediğimiz şarkıları sevmiyorum.	2,584	1,19	Katılmıyorum
31	Solunum ve ses egzersizleri beni çok sıkıyor.	2,577	1,25	Katılmıyorum
32	Şarkı söylemeye kendimi tam anlamıyla verebiliyorum.	3,558	1,03	Katılıyorum
33	Derslerde seçilen şarkılar, teknik açıdan gelişmemi sağlar niteliktedir.	3,657	1,01	Katılıyorum
34	Zorunlu olmasam, bu derse girmek istemem.	2,347	1,21	Katılmıyorum
35	Bu derste, başarısız olduğum hissine kapılıyorum.	2,489	1,28	Katılmıyorum
36	Bu derse sadece sınıf geçmek için çalışırım.	2,401	1,29	Katılmıyorum
37	Bölümümüzde Bireysel Ses Eğitimi dersinin önemsenmediğini düşünüyorum.	3,099	1,26	Kararsızım
38	Bu derste müzik öğretmeni olmaktan çok, opera sanatçısı olacaktı gibisi bir hava yaratılmaktadır.	2,741	1,29	Kararsızım
39	Herkesin ses özelliğine göre uygun tekniklerle eğitilmediğini düşünüyorum.	3,073	1,22	Kararsızım
40	Bu derste edindiğim bilgi ve becerileri, diğer derslere aktarabiliyorum.	3,478	1,04	Katılıyorum
41	Diğer derslere göre, Bireysel Ses Eğitimi dersini daha büyük bir zevkle çalışırım.	3,314	1,17	Kararsızım

42	Bu derse mutlaka çalışmış olarak gelirim.	3,350	1,06	Kararsızım
43	Derslerden sonra öğrendiklerimi tekrarlamaya çalışırım.	3,332	1,10	Kararsızım
44	Derslerde öğrendiğim eserlerin kaset veya CD lerini almaya çalışırım.	2,828	1,20	Kararsızım
45	Fırsat buldukça Şan konserlerine ve operaya giderim.	3,135	1,22	Kararsızım
46	Hastalık durumlarında ve farklı ortamlarda sesimi kullanma konusunda doğru ve bilinçli eğitiliyorum.	3,303	1,15	Kararsızım
47	Bu derste aldığım eğitim sayesinde, öğretmen olduğumda sesimi en iyi şekilde kullanabilirim.	3,562	1,11	Katılıyorum
48	İleride bu alanda kariyer yapmak isterim.	3,026	1,37	Kararsızım
Toplam		3,07	,42	Kararsızım

Tablo 2’de görüldüğü gibi BSEDÖ puanlarının genel ortalamasının ($\bar{X}$) 3,07 olduğu; standart sapma değerinin (SS) ,42 olduğu ve Kararsızım düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Maddelerin ortalama değerlerinin ($\bar{X}$) 1,93 ile 4,03 arasında değişim gösterdiği standart sapma (SS) değerlerinin 0,99 ile 1,37 arasında değişim gösterdiği görülmektedir. BSEDÖ maddelerinin 15 tanesi “Katılıyorum” düzeyinde, 31 tanesi “Kararsızım” düzeyinde ve 12 tanesi “Katılmıyorum” düzeyindedir. En yüksek ortalamalı $\bar{X}=4,03$ değeriyle madde, 14 nolu “Gelişimimi gördükçe çok mutlu olurum” maddesidir. En düşük ortalamalı madde, $\bar{X}=1,93$ değeriyle 19 nolu “Şarkı söylemekten nefret ederim” maddesidir.

Araştırma bulgularında yola çıkılarak, araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının, en fazla gelişimlerini gördükleri için mutlu olduklarını belirtmiş ve bireysel ses eğitimi dersine olan tutumlarının yüksek olabileceği söylenebilir. Araştırmaya katılanların şarkı söylemekten nefret ediyorum seçeneğini daha az tercih etmeleri ses eğitimine karşı olumlu tutum sergilediklerini düşündürmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğunlukla olumlu yanıtlar vermesi bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutumlarının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

4.3. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.3.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDÖÖ	Erkek	101	3,12	,44	1,531	168,55	,12
	Kız	173	3,03	,37			

Tablo.3’de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(168,5)}=1,531$; $p>,05$] belirlenmiştir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında cinsiyetin anlamlı bir farklılık yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik öz yeterlik algısına bir etkisi olmadığı söylenebilir.

4.3.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDTÖ) Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre BSEDTÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDTÖ	Erkek	101	3,35	,39	,340	272	,73
	Kız	173	3,34	,33			

Tablo.4 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre BSEDTÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(272)}=,340$; $p>,05$] görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi tutum algısında cinsiyetin anlamlı bir farklılık yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum algısına bir etkisi olmadığı söylenebilir.

4.4. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.4.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Mezun olunan lise türü değişkenine göre BSEDÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

	Lise Türü	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDÖ	G.S.L.	204	3,08	,43	1,313	272	,190
	Diğer	70	3,01	,36			

Tablo 5 incelendiğinde Mezun Olunan Lise Türü değişkenine göre BSEDÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(272)}=1,313$; $p>,05$] görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi tutum algısında mezun olunan lise türünün anlamlı bir farklılık yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutum algısına bir etkisi olmadığı düşünülebilir.

4.4.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Mezun Olunan Lise Türü değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

	Lise Türü	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDÖÖ	G.S.L.	204	3,35	,37	,739	272	,460
	Diğer	70	3,31	,33			

Tablo 6 incelendiğinde Mezun Olunan Lise Türü değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(272)}=,739$; $p>,05$] görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında mezun olunan lise türünün anlamlı bir farklılık

yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan öz yeterlik algısına olumlu ya da olumsuz yönde bir etkisi olmadığı düşünülebilir.

4.5. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.5.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7. BSEDÖÖ Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine göre Welch Testi sonuçları

Üniversite	N	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games - Howell)
1- Adnan Menderes	41	3,3	,27	6	112,506	,564	,758	
2- Cumhuriyet	22	3,4	,21					
3- Harran	39	3,3	,35					
4- İnönü	43	3,3	,37					
5- Marmara	38	3,3	,30					
6- Mehmet Akif Ersoy	39	3,3	,43					
7- Trabzon	52	3,3	,44					
Toplam	274	3,3	,36					

$p < ,05^*$

Tablo 7'deki Welch Testi sonuçlarına bakıldığında BSEDÖÖ Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-112,506)} = ,564$; $p > ,05$] değişmediği görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında öğrenim görülen üniversite değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan öz yeterlik algısına olumlu ya da olumsuz yönde bir etkisi olmadığı düşünülebilir.

4.5.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. BSEDÖ puanının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre welch testi sonuçları

Üniversite	N	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games - Howell)
1- Adnan Menderes	41	2,9	,27	6	109,716	4,472	,00*	1-3, 1-6, 4-6
2- Cumhuriyet	22	3,0	,34					
3- Harran	39	3,1	,36					
4- İnönü	43	2,9	,44					
5- Marmara	38	3,0	,32					
6- Mehmet Akif Ersoy	39	3,2	,44					
7- Trabzon	52	3,1	,51					
Toplam	274	3,0	,42					

Tablo 8'deki Welch Testi sonuçlarına bakıldığında BSEDÖ Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-109,716)}=4,472$; $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi Üniversiteler arasında olduğunu yapılan belirlemek için yapılan Welch testi sonuçlarına göre Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin BSEDÖ puanları ($\bar{X}=2,9$), Harran Üniversitesi ($\bar{X}=3,1$), ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ($\bar{X}=3,2$) öğrenim gören öğrencilerin puanlarından anlamlı olarak düşüktür. İnönü Üniversitesi öğrencilerinin BSEDÖ puanları ise Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin anlamlı olarak düşüktür.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında öğrenim görülen üniversite değişkeninin anlamlı bir farklılık yarattığı görülmekte ve bunun da üniversitelerde farklı üniversitelerde verilen ses eğitimi derslerinin değişiklik gösterebileceği yorumu yapılabilir. Öğrenim görülen üniversite değişkeninin bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutum algısına olumlu ya da olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

4.6. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.6.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDÖ) Puanının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9. Sınıf Düzeyi değişkenine göre BSEDÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDÖ	3. sınıf	122	3,07	,40	-,206	255	,83
	4. Sınıf	135	3,08	,45			

Tablo 9 incelendiğinde sınıf düzeyine göre BSEDÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(255)}=-,206$; $p>,05$] görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmayacağı ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan tutum algısına olumlu ya da olumsuz yönde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

4.6.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) Puanının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10. Sınıf Düzeyi değişkenine göre BSEDÖÖ puanlarının değişimine ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
BSEDÖ	3. sınıf	122	3,33	,33	-,727	255	,46
	4. Sınıf	135	3,36	,39			

Tablo 10 incelendiğinde sınıf düzeyine göre BSEDÖÖ puanlarının anlamlı olarak değişmediği [$t_{(255)}=-,727$; $p>,05$] görülmektedir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak, araştırmaya katılan bireylerin bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algısında sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmayacağı

ve bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan öz yeterlik algısına olumlu ya da olumsuz yönde bir etkisi olmadığı düşünülebilir.

4.7. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği (BSEDÖÖ) İle Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BSEDTÖ) Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Tablo 11. BSEDÖÖ ile BSEDTÖ puanları arasındaki ilişkiye ilişkin korelasyon testi sonuçları sunulmuştur.

<i>Puan Türü</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
BSEDÖÖ	274	3,34	,36	.30**	.00**
BSEDTÖ		3,07	,42		

** $p < .01$

Tablo.11 incelendiğinde BSEDÖÖ genel ortalama puanının ($\bar{X} = 3,34$), BSEDTÖ genel ortalama puanının ($\bar{X} = 3,07$) olduğu ve BSEDÖÖ genel ortalama puanı ile BSEDTÖ genel ortalama puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir ($r = .30$; $p < .01$). Bu bağlamda BSEDÖÖ puanları arttıkça, BSEDTÖ puanlarının da arttığı söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlik algılarını cinsiyet, sınıf düzeyi, lise türü ve okuduğu üniversite değişkenleri açısından farklılık gösterme durumunu belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçlar çerçevesinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, mezun oldukları lise türü, okuduğu üniversitelerle ilgili istatistiksel dağılımları tespit edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Sonuçlar;

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ve bireysel ses eğitimi dersi tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen benzer çalışmalarda, cinsiyetle değişkeniyle ilgili olarak yapılan araştırma sonucundan farklı sonuçlar elde edilmiştir. Görücü (2014) yaptığı koro dersi ve nefes egzersizleriyle ilgili olan yüksek lisans tez çalışmasında, kız ve erkek öğrenciler arasında genel tutum düzeyinin kız öğrenciler lehine olumlu yönde olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla koro dersine olumlu tutum sergiledikleri sonucu elde edilmiştir. Görücü'nün araştırmasında da yola çıkılarak, araştırmanın yapıldığı örnekleme bulunan kız ve erkek öğrenciler arasında koro dersine yönelik olan tutumlarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Erdoğan (2008) katılımcıların, ses eğitimi alanındaki terminoloji ve temel kavramlar hakkındaki yeterliliklerini inceleyip, cinsiyet bağlamında farklı olup olmadığını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucuyla benzerlik gösteren bir çalışma da Yıldız'ın (2014) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Araştırma bulgularından yola çıkılarak müzik öğretmeni adaylarının müziksel işitme, okuma ve yazma öz yeterlik düzeylerinin alt boyutlarına ve toplamına göre cinsiyet açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akbulut yaptığı araştırmada çalışmayla benzer sonuçlar elde etmiş ve cinsiyet bağlamında anlamlı farklılıklar elde edememiştir. Yaptığı çalışma müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin olarak öz yeterlik inançlarının değerlendirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, araştırmaya katılan bireylerin müzik

öğretmenliği öz yeterlik inançlarının cinsiyet bağlamında anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır (http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_III/aralik/ozetler/e_akbulut_15.htm, E.T.:13.05.2019).

Bu araştırmada uygulanan bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ve tutum ölçeği sonucunda, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmemiş, bireylerin cinsiyet farklılıklarının bireysel ses eğitimi dersindeki öz yeterlik ve tutumlarını etkilemediğini düşündürmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar değerlendirildiğinde araştırmaya katılan bireylerin, bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ve bireysel ses eğitimi dersi tutumlarının mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı olarak farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan (2008) yaptığı araştırmada, ses eğitimi biliminin temel ilkeleri doğrultusunda yeterli donanıma sahip olup, ses eğitimi ile ilgili terminolojiyi doğru bir şekilde kullanıp kullanmadıklarını incelemiştir. Araştırma sonucunda mezun olunan lise türünün ses eğitimi terminolojisi alanındaki öğrenci yeterliliklerinde bir farklılık yaratmadığını belirtmiştir.

Araştırma sonucuna benzerlik gösteren başka bir çalışma da Gün (2014)'ün yaptığı doktora tez çalışmasıdır. Müzik öğretmeni adaylarının piyano performansı alanındaki teknik düzey ve sahne kaygılarındaki tutum algılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı olarak farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırma sonucuna benzerlik göstermeyen Piji Küçük'ün (2015) yaptığı bir araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının piyano eşliği hakkındaki öz yeterlik algılarını değerlendirmek adına yapılan çalışmada, öğrencilerin mezun oldukları lise türü değişkenlerinde, güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda piyano eşlik yapmada ve bu konudaki öz yeterlik algılarındaki yüksek inançlarında, bireylerin geçmişteki müzikal yaşantılarının önemli olduğu söylenebilir.

Mezun olunan lise türünün bireylerdeki ses eğitimi temel kavramlarını öğrenme de ya da bilmede bir farklılık yaratmayacağı ve bu doğrultuda da bireysel ses eğitimi dersi öz yeterliğin de ve tutumunda da aynı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar değerlendirildiğinde araştırmaya katılan bireylerin, bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik algılarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı olarak farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bireysel ses eğitimi dersi tutum algılarında üniversite değişkenlerinde anlamlı farklılıklar görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. BSEDÖ Puanının Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine göre anlamlı olarak değişmektedir. Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin BSEDÖ puanları Harran Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin puanlarından anlamlı olarak düşüktür. İnönü Üniversitesi öğrencilerinin BSEDÖ puanları ise Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Araştırmaya benzerlik gösteren bir çalışma olarak Yıldız (2014) yaptığı yüksek lisans tezinde müziksel, işitme, okuma ve yazma dersi öz yeterlik algılarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre anlamlı olarak farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı üniversitelerde verilen eğitim ve öğretim sonucunda, bireylerin öz yeterlik algılarında farklılıklar görülmeyeceği söylenebilir. Bu doğrultuda her üniversitede benzer öğretim programı gerçekleştirildiği düşünülebilir.

Şen ve Çelenk (2017) bu araştırmanın sonuçlarına benzer bir sonuç ortaya koymuştur. Araştırmada ankete katılan öğrencilerin Geleneksel Türk Halk Müziği dersine yönelik olan öz yeterlik algılarında üniversiteden üniversiteye anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu doğrultuda bireylerin okudukları üniversitelerin yörelerine göre olan kültürlerinde farklılıklar gösterdiğinden dolayı bu sonuçlara ulaşılabildiği söylenebilir.

Ancak araştırmada bireylerin ses eğitimi dersi tutum algılarında üniversiteden üniversiteye farklılıklar görülmüştür. Bunun nedeni olarak farklı üniversitelerde gerçekleştirilen ses eğitimi derslerinin, öğrencilerde bu derse karşı olumlu tutumlar geliştirildiği sonucunu göstermektedir. Bu konuda öğretmen davranışları, bireysel farklılıklar ve geçmiş deneyimlerin etkisi olduğu düşünülebilir. Bu durum bireylerin akademik başarısında da etkili olabilir.

Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar değerlendirildiğinde araştırmaya katılan bireylerin, bireysel ses eğitimi dersi öz yeterlik ve bireysel ses eğitimi dersi tutumlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı olarak farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmayı destekler nitelikte olan Başaran'ın (2010) çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarının sürekli kaygı, öz yeterlik ve müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum algılarının sınıf düzeylerine göre, anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının sınıf değişkenlerinde anlamlı farklılıklar görülmemektedir.

Araştırmaya benzerlik göstermeyen Mete'nin (2018) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, araştırma bulgularından yola çıkılarak müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı öz yeterlilik düzeylerinin sınıf bazına göre aralarındaki farklılığa ilişkin t değeri düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu sınıf bazına göre öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarıyla farklılık gösteren diğer bir çalışma da Jelen'in (2017) yaptığı makalede, verilerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda, sınıf değişkeni bağlamında, birinci sınıf öğrencilerinin müzik performans kaygılarının ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin performans öz yeterlikleri ise dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıflar arası anlamlı farklılıklar görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin sınıf değişkenine ilişkin sonuçlarda anlamlı farklılık bulunmamıştır. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik öz yeterlik ve tutumlarının sınıf değişkeninden etkilenmediği ve katılımcıların sınıf açısından olumlu ya da olumsuz yönde etkilenmediği söylenebilir.

Araştırma bulgularından yola çıkıldığında genel ortalamada, bireylerin tutum ve öz yeterliklerini yalnızca üniversite değişkeninin etkilediği görülmüştür. Bunun dışında diğer değişkenlerin katılımcılardaki bireysel ses eğitimi dersine yönelik olan öz yeterlik ve tutumlarında anlamlı farklılıklara neden olmadığı yönündedir.

Öneriler;

- Lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilen bireysel ses eğitimi dersleri incelenip öğrencileri doğrudan etkileyen etkenlerin araştırılması,
- Lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmanın geliştirilerek, ortaöğretim düzeyindeki bireyler üzerinde de uygulanması,

- Müzik eğitiminin ses eğitimi boyutunda gerçekleştirilen bu araştırmanın diğer boyutlarda da gerçekleştirilmesi,
- Lisans düzeyinde oğrenim gören oğrencilerin, derslere yönelik öz yeterlik algılarının ve tutumlarının geliştirilmesi ve bilgilendirilmeleriyle doğru orantılı olan akademik başarılarının arttırılması,
- Lisans düzeyinde oğrenim gören oğrencilerin, öz yeterlik ve tutum algılarının geliştirilmesi adına programlar hazırlanarak deneysel çalışmalar yapılması,
- Lisans düzeyinde oğrenim gören oğrencilerin, bireysel ses eğitimi öz yeterlik düzeyleri ile müziksel performans kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önerilerinde bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Acar, N. (2016). "Nefes, Kullanımı ve Şan Eğitim". *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8). 231-246.
- Ak, Ö. (2018). *Müzik Öğretmenliği Klasik Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalgı (Gitar) Performansı Öz-Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arıcı, İ. (2017). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretiminde Öz Yeterlik Algıları." *Social Sciences Studies Journal*. 3(12), 1924-1929.
- Asma, M. (2008). *Okullar Arası Karşılaşmalara Katılan Sporcu Öğrencilerin Saldırganlık Algılarının Sosyal-Bilişsel Öğrenme Kuramı Açısından İncelenmesi -Ankara İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ayral, N. (1965). *Anatomi ve Fizyoloji*. (Fasikül I). Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Yayınları Sayı: 9, Ankara: Güzel İstanbul Matbaası.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. in V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of Human Behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press.
- Başaran, S. S. (2010). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Sürekli Kaygı Düzeyleri, Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları ve Öz-Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayraktar, E. (2018). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Düşünme Stilleri İle Müzik Yeteneği Öz Yeterlik Durumları Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baysal, A. C. (t.y.) *Sosyal Psikolojide Tutumlar*. İ.Ü. İşletme Fakültesi; Davranış Bilimleri Kürsüsü.
- Biol, G. (2003). *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*. Malatya: Öncü Basımevi.

- Brand-Saberia, B. E. M., Schäferb, T. (2014). Trachea: Anatomy and Physiology. *Thoracic Surgery Clinics*, 24(1), 1-5.
- Brooks, K. (2016). *Anatomy & Physiology*. OpenStax College, Rice University Texas.
- Canakay, E. U. (2007). *Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri*. (Doktora Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakan, M., Gül, G. (2008). Ses Eğitiminde Kullanılan Nefes ve Ses Egzersizlerinin Konuşma Bozukluklarının Giderilmesinde Kullanılabilirliği. *AKÜ AMADER*, 4(8), 1-14
- Çevik, S. (1999). *Koro Eğitimi Yönetimi ve Teknikleri*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Çevik, S. (2006). Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Çöllü, E. F., Öztürk, Y. E. (2006). Örgütlerde İnançlar-Tutumlar Tutumların Ölçüm Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri Bu Yöntemlerin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*. 9(1-2), 373-404
- Çölok, A. A. (2005). *Ses, Nefes, Konuşma ve Beden İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Enstitüsü, Tiyatro Bölümü.
- Demir Yıldız, Z. (2018). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnançlarının ve Mesleğe Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durmaz, Ş., Ören, K. (2017). Öz Yeterlilik ve Özgüvenin İşgücü ve İstihdama Etkisine Bir Bakış. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 109-120.
- Ekici, T. (2012). Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 557-569.

- Ekici, T. (2016). Bireysel Ses Eğitiminde Ses Kusurlarının Tanımlanması ve Düzeltilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(26), 327-343.
- Erdoğan, S. (2008). *Ses Eğitiminde Terminoloji ve Temel Kavram Bazında Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, S. (2008). *Ses Eğitiminde Terminoloji ve Temel Kavramlar Bazında Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Evren, G. F. (2013). Programlı Bir Ses Eğitimi Kapsamında Dil-Konuşma Ögesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 50-60.
- Feneis, H., Dauber, W. (2000). *Pocket Atlas of Human Anatomy*. Thieme Stuttgart · New York.
- Gökoğlu, U. (2009). *Operada Şan Tekniğinin Tarihsel Gelişimi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı Opera Programı.
- Görücü, A., Ö. (2014). *Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülev, D. (2015). *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz Yeterlik İnançları, Akademik Öz Yeterlik İnançları, Öğrenme Stratejiler ve Epistemolojik İnanç Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gün, E. (2014). *Piyano Performansı Öz Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Uygulanması*. (Doktora Tezi). Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneri, B. (2018). *Öğrencilerin İngilizce Dersi Öz Yeterlik İnanç Kaynakları, Derse Katılım Düzeyleri ve Algılanan Araçsallıklarının Öz Yeterlik İnançları ve Tutumları Üzerindeki Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gürkan Öztürk, F. (2003). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 79-85.
- Güvenir, Ş. (2006). *Damağın Seste Rezonans Oluşumuna Etkisi ve Ses Eğitiminde Kullanılması*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan, Denizli.
- Güvenir, Ş. (2006). *Damağın Seste Rezonans Oluşumuna Etkisi ve Ses Eğitiminde Kullanılması*. 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Denizli.
- Helvacı, A. (2003). *Ses Eğitiminde Register ve Rezonans*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya. 124-129.
- Hendricks, K., S. (2015). The Sources of Self-Efficacy: Educational Research and Implications for Music. *Update: Applications of Research in Music Education*, 35(1), 32-38
- Işkın, S. (2018). *Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Performans Kaygısı ve Öz-Yeterlik Algısının Çalgı Başarısına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İleri, S. (2014). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Ses Kullanım Alışkanlıkları İle Ses Hijyeni ve Ses Hastalıkları Hakkında Bilgi Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Jelen, B. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Performans Kaygısı ve Piyano Performans Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *İdil Dergisi*, 6(39), 3389-3414.
- Kaçar, R. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterlik Algıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2005). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, M. (2009). *Ses Teknikleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Katz, D. (1960). The Functional Approach to the Study of Attitudes. *The Public Opinion Quarterly*, 24(2) Oxford University Press.
- Kaynak, H. (2018). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Öz Yeterlikleri ile Müzik Yeteneğine Yönelik Öz Yeterliklerinin Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurbanoglu, S. S. (2004). Öz-Yeterlik İnancı ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 137-152
- Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin Öz Yeterlilik ve Kolektif Yeterlilik Algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227.
- Kutluca, T., Ekici, G. (2010). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutum ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 177-188.
- Kürkçüoğlu, S. (2016). Opera İcracılığı Öğrencilerinin Ses Gelişim Süreçleri ve Oluşabilecek Olumsuzlukları Önleme Yolları. *Konservatoryum Dergisi*, 3(1), 1-13
- MEB, (Milli Eğitim Bakanlığı) (1970). Tebliğler Dergisi. Cilt 33, Sayı:1609.
- MEB, (Milli Eğitim Bakanlığı) (2016). Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB, (Milli Eğitim Bakanlığı) (2016). *Ses Eğitimi Kurs Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- McPherson, G., McCormick, J. (2006). Self-Efficacy and Music Performance. *Psychology of Music, Society for Education, Music and Psychology Research*, 34(3), 322-336.

- Mete, M. (2018). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Özyeterlilikleri ile Çalgı Performans Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Moss Long, I., R. (2016). *Why Can't I Sing: The Impact of Self-Efficacy Enhancing Techniques on Student Self-Efficacy Beliefs*. (Doktora Tezi). Boston: Boston University College Of Fine Arts.
- NCCA (National Council for Curriculum and Assessment) (1999). *Primary School Curriculum*. Dublin: Government Publications.
- Nielsen, S. G. (2004). Strategies And Self-Efficacy Beliefs In Instrumental and Vocal Individual Practice: A Study of Students in Higher Music Education. *Psychology of Music, Society for Education, Music and Psychology Research*, 32(4), 418-431.
- Ömür, M. (2001). *Sesin Peşinde*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Önal, Ö. (2012). Ses Dil ve Müzik. *Dil Dergisi*, 115, 7-23
- Önder, Y. (2014). *Mesleki Müzik Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Deşifre Becerilerine İlişkin Öz Yeterlilik Algıları ve Tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özgür, Ü., Aydoğan, S. (1999). *Müziksel işitme okuma*. Birinci kitap. (1. Basım). Ankara: Sözkese Matbaası.
- Özkök, E. (2010). *Gagne'nin Öğretim Modeliyle Hazırlanan Öğretim Yazılımının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersi Kareköklü Sayılar Konusundaki Akademik Başarısına ve Öğrenci Tutumlarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özmenteş, G. (2014). Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzik Öz Yeterlilikleri Benlik Saygıları ve Bireysel Özellikleri Arasındaki İlişkiler. *Eğitim ve Bilim*, Sayı. 39, No. 171. 138- 152.
- Perçin, Y. (2004). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Diksiyon Eğitiminin Önemi*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze

- Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. Süleyman Demirel Üniversitesi, 7-10 Nisan 2004, Isparta.
- Piji Küçük, D. (2015) Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Piyano Eşliği Alanındaki Öz Yeterlik Algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(16), 220-236.
- Polat, S. (2017). Ses Eğitiminin Temel Öğeleri ve Çeşitli Söyleme Tekniklerine Yönelik Uzman Görüşleri ve Performans Değerlendirme Ölçeği Örneği. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*. 3(1), 1-18.
- Rao, D. (1988). *Craft, Singing Craft and Musical Experience: A Philosophical Study with Implications for Vocal Music Education As Aesthetic Education*. (Doktora Tezi). Chicago: Northwestern University Field of Music Education.
- Ritchie, L., Williamon, A. (2011). Primary School Children's Self-Efficacy for Music Learning. *Journal of Research in Music Education*, 59(2), 146-161.
- Royo, J. (2014). *Self-Efficacy In Music Education Vocal Instruction: A Collective Case Study of Four Undergraduate Vocal Music Education Majors*. (Doktora Tezi). Arizona: The University of Arizona.
- Sabar, G. (2008). *Sesimiz- Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Pan Yayınları.
- Sağır, T. (2002). *Cumhuriyetten Günümüze Okul Şarkıları Üzerine Bir İnceleme*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(2), 269-290.
- Saraç, H. (2001). Bireysel Ses Eğitiminde Fonasyonun Önemi ve Özellikleri. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 7. 93-36.
- Sarıkaya, M. (2018). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Mükemmeliyetçilik ve Öz-Yeterlik İnançlarına Göre Müzik Performans Kaygılarının Yordanması*. (Doktora Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sasson, J. P., Abdelrahman, N. G., Aquino, S., Lev, M. H. (2003). Trachea: Anatomy and Pathology. *Semantic Scholar*, Chapter 31, 1700- 1725.

- Sinden, L., M. (1999). Music Performance Anxiety: Contributions of Perfectionism, Coping Style, Self-Efficacy, And Self-Esteem. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences, 60, no. 3-a.
- Şen, Y., Çelenk, K. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Geleneksel Türk Müziği Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İdil Dergisi*, 6(39), 3356-3387.
- Şişman, B. (2014). *Sesini Kaybetmiş Hastaların, Eski Ses Kayıtlarından Özgün Ses Üretme Algoritmasının (SÜA) Geliştirilmesi*. (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Taşkıran, C. (2012). *Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Robert M. Gagne'nin Öğrenme Ürünleri Sınıflandırmasına Göre İçerik Bakımından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tekin, M. (1996). *Yetişkin Eğitiminde Radyo ve Televizyon*. Ankara: Yüksel Matbaacılık
- Tezbaşaran, A. A. (2008). "Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu." E-Kitap, Üçüncü Sürüm, Mersin.
- Thiagarajan, B. (2015). Anatomy of Larynx A Review. *Otolaryngology Online Journal*. 5, 1-5.
- Toptaş, B. (2008). *Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programlarında Piyano Eğitimine Deneysel Yaklaşım*. (Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Töreyin, A. M. (2002). Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi. *Müzed Dergisi*, Nisan.
- Töreyin, A. M. (2008). *Ses Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler*. Sözkese Matbaacılık, Ankara.
- Turgut, M. F., Baykul, Y. (1992). *Ölçekleme Teknikleri*. Ankara: ÖSYM
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Ünal, S. (1989). Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları. Türk Eğitim Derneği VII. Öğretim Toplantısı.
- Yaldız, G., Özçimen, A. (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 78-83
- Yıldırım, A., Ünal, A., Sürücü, A. (2018). *Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Konusundaki Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*. III. INES Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı. Antalya.
- Yıldız, C. (2014). *Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Öz Yeterlik Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yiğit, N. (2004). *Sesini Profesyonel Olarak Kullanan veya Kullanacak Olan Bireylerde Karşılaşılan Ses Sorunları ve Nedenleri*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu). (2018). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Ders İçerikleri*. Ankara.
- Yönetken, H. B. (1952). *Okulda Müzik Öğretimi ve Öğretim Metotları*. (Birinci Baskı). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Yükrük, S. (1999). Müzik Öğretmenlerinin, Müzik Öğretmenliği Eğitimleri Sırasında Bireysel Ses Eğitimi veya Şan Derslerinde Oluşturdukları Repertuarda Türkçe Ezgi ve Türk Halk Ezgilerinin Yeri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 295-298.
- Zahal, O. (2014). *Özel Yetenek Sınavına Giren Adayların Öğrenme Stilleri ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri İle Sınav Başarıları Arasındaki İlişki*. (Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zeren, A. (1995). *Müzik Fiziği*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Ahmet KARATAŞ
Uyruğu	T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri	13/07/1987 Afyonkarahisar
e-posta	ahmetkaratas44@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	20 Mayıs Vakfı Turgut Özal Lisesi	2004
Üniversite	İnönü Üniversitesi/Müzik Öğretmenliği	2012
Yüksek Lisans	Adıyaman Üniversitesi/Müzik ve Sahne Sanatları	2019
Doktora		

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
MEB, 7	İstanbul	Öğretmen

Yabancı Dil	B
--------------------	---

Yayımlar
Bireysel Ses (Şan) Eğitimi Dersinin Müzik Öğretmenliğindeki Yeri ve Önemi (GUSBAG III Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-2016)
İlköğretim Müzik Derslerindeki Şarkı Öğretiminde Müzik Öğretmenlerinin Uyguladıkları Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi (GUSBAG III Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-2017)
İlköğretim Müzik Derslerindeki Şarkı Öğretiminde Müzik Öğretmenlerinin Uyguladıkları Yöntem ve Tekniklerin İstatistiksel Olarak İncelenmesi (Uluslararası Cumhuriyet Sanat Günleri Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-2017)
Ortaöğretim Çağındaki Çocukların Popüler Müziklerden Etkilenme Durumlarının Tespiti: "Kim Şarkı Söylemek İster?" (Adıyaman İli Örneği). (3. İpekyolu Müzik Konferansı KKTC-2017)
Ortaöğretim Düzeyi Müzik Derslerindeki İstiklal Marşı Öğretiminde Uygulanan Yöntemlerin İstatistiksel Olarak İncelenmesi. (3. İpekyolu Müzik Konferansı KKTC-2017)

Televizyon Ses Yarışma Programlarının İzleyici Tarafından Değerlendirilmesi (UGES I Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-2018)

Televizyon Ses Yarışma Programlarının Müzik Öğretmenleri Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (UGES I Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-2018)

EKLER

EK 1: BİREYSEL SES EĞİTİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ İZİNİ

BİREYSEL SES EĞİTİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Geliştirdiğim Bireysel Ses Eğitimi Tutum Ölçeğinin, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi olan Ahmet KARATAŞ'ın, Doç. Dr. Barış TOPTAŞ danışmanlığında gerçekleştirilecek olan "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde kullanmasında bir sakınca yoktur.

Geliştirdiğim ölçeğin Ahmet KARATAŞ tarafından yapılacak olan "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde kullanılmasını onaylıyor, izin veriyorum.

23.04.2019

Öğr. Gör. Dr. Tülay EKİCİ

Adres: Buca Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Buca / İZMİR

EK 2: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçek sizlerin Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin öz yeterlik algınızı öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek sonuçları, yalnızca bu konudaki görüşlerinizi belirlemek için kullanılacaktır. Ölçekte 50 adet ifade bulunmaktadır. Her bir ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra uygun gördüğünüz seçeneği (X) koyarak işaretleyiniz. Araştırmaya yaptığımız değerli katkı için teşekkür eder, hayatınızda başarılarımdır...

Ahmet KARATAŞ

B. S. E. : Bireysel Ses Eğitimi.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ ÖZYETERLİK ÖLÇEĞİ		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
1	B. S. E. dersinde, sesi kullanırken vücudun alması gereken duruş pozisyonunu (postür) kolaylıkla gerçekleştiririm.					
2	B. S. E. derslerinde nefes kontrolünü doğru yaparım.					
3	B. S. E. dersinde, gerekli olan nefes tekniklerini kolaylıkla kullanırım.					
4	B. S. E. dersinde, gerekli olan teorik konuları bildiğime inanırım.					
5	B. S. E. dersinde, gerekli olan teknik çalışmaları (legato, staccato...) etkili bir şekilde kullanacağıma inanırım.					
6	B. S. E. dersinde, eserleri seslendirirken artikülasyon problemi yaşayacağıma inanmam.					
7	B. S. E. dersinde, eserleri seslendirirken artikülasyon problemi yaşayacağımdan korkarım.					

8	B. S. E. dersinde, doğru registeri (kafa-üst register, göğüs-alt sesi, karışık-orta register) doğru kullandığıma inanırım.					
9	B. S. E. dersinde, sesi etkili bir biçimde kullanırım.					
10	B. S. E. dersini kendime uygun bir ders olarak görürüm.					
11	B. S. E. derslerini gerçekleştirirken ses aralığına tanırım.					
12	B. S. E. dersinde, öğrendiğim teorik bilgileri uygulamakta zorluk çekerim.					
13	B. S. E. dersinde, bir çalgı eşliği olmazsa eserleri seslendirirken zorlanırım.					
14	B. S. E. dersinde, bir çalgı eşliğine ihtiyaç duymadan eserleri kolaylıkla seslendirebilirim.					
15	B. S. E. dersinde, yeterli olduğumu düşünürüm.					
16	B. S. E. dersinde, düzeyi zor olan eserleri seslendirirken korkmam.					
17	B. S. E. dersinin, gereklerini yerine getirirken zorlanırım.					
18	Gelecekte sesimi çok iyi kullanacağıma inanırım.					
19	Duyduğum bir eseri kolaylıkla seslendirebileceğime inanırım.					
20	B. S. E. dersinde, öğrendiğim eserleri hatasız seslendirebileceğime inanırım.					
21	B. S. E. dersinde, öğrendiğim eserleri hatasız seslendirebileceğime inanmam.					
22	B. S. E. dersinde, eser seslendirirken heyecanlanırım.					
23	B. S. E. dersinde, eser seslendirirken kendime olan güvenim çok azdır.					
24	B. S. E. dersinde karşılaştığım yabancı eserleri seslendirmekten korkarım.					
25	B. S. E. dersinde karşılaştığım Türkçe eserleri kolaylıkla seslendireceğime inanırım.					
26	B. S. E. dersinde karşılaştığım düetleri kolaylıkla seslendirebileceğime inanırım.					
27	B. S. E. dersinde uygulanan tüm ses egzersizlerini kolaylıkla gerçekleştirebileceğime inanırım.					
28	B. S. E. dersinde karşılaştığım eserleri, dönemlerin stil özelliklerine uygun bir şekilde seslendireceğime inanırım.					
29	B. S. E. dersinde karşılaştığım eserleri, bütünlük içinde okuyamayacağımdan korkarım.					
30	B. S. E. dersinde hata yapmaktan korkarım.					
31	B. S. E. dersinde hata yapmaktan korkmam.					
32	B. S. E. dersinde, ses aralığına uygun olan eserleri seslendirirken kendime olan güvenim artar.					

33	B. S. E. dersine çalışmasam dahi bu dersi yapabileceğime inanırım.					
34	B. S. E. dersinde ilk kez karşılaştığım eserleri kolaylıkla deşifre edebilirim.					
35	B. S. E. dersini gerçekleştirirken sesin oluşumunu sağlayan organlar hakkındaki anatomik bilgileri bilirim.					
36	B. S. E. derslerinde öğrendiğim bilgileri diğer derslerde (işitme, solfej, koro vb.) de rahatlıkla kullanabilirim.					
37	B. S. E. derslerinde karşılaştığım problemlerle kendim başa çıkabilirim.					
38	B. S. E. derslerinde planlı olarak çalışmalarımı sürdürürüm.					
39	B. S. E. derslerinde zamanı etkili bir şekilde kullanamam.					
40	B. S. E. derslerinde fiziksel olarak yorgun hissederim (baş, boğaz ağrısı).					
41	B. S. E. derslerinde eserleri seslendirirken diksiyon problemi yaşamam.					
42	B. S. E. derslerinde geleneksel müzikleri (THM, TSM) rahatlıkla okuyabilirim.					
43	B. S. E. derslerinde öğrendiğim bilgileri sahne performansı sergilerken kolaylıkla gerçekleştiririm.					
44	B. S. E. derslerinde ses sağlığını koruma hususlarında oldukça dikkatli olurum.					
45	B. S. E. derslerinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini kolaylıkla gerçekleştiririm.					
46	B. S. E. derslerinde rahatlama ve gevşeme hareketlerini gerçekleştiremem.					
47	B. S. E. derslerinde doğru ses üretirken zorlanmam.					
48	B. S. E. derslerinin hafta da bir saat oluşunu yeterli bulurum.					
49	B. S. E. derslerinde odaklanma problemi yaşarsam paniğe kapılırım.					
50	B. S. E. derslerinde eserlere tam olarak hakim olmanın benim için imkansız olduğunu düşünürüm.					

EK 3: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu ölçek, bir araştırmada kullanılmak üzere “Bireysel Ses Eğitimi” dersine yönelik tutumlarınızı ölçmek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçekte 48 ifade bulunmaktadır. Her bir ifade için uygun gördüğünüz seçeneği (X) koyarak işaretleyiniz.

Ölçek, bilimsel bir çalışmada kullanılacağından, tüm ifadeleri değerlendirmeniz önem taşımaktadır. İsminiz bu çalışmada yer almayacaktır. Bu nedenle, ölçek üzerine isminizi yazmanıza gerek yoktur.

Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Tülay Ekici

Örnek:

1.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, sevdiğim dersler arasındadır.			X		
----	---	--	--	---	--	--

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Az katılıyorum	Katılıyorum	Çok katılıyorum
1.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, sevdiğim dersler arasındadır.					
2.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, bence sıkıcıdır.					
3.	Bireysel Ses Eğitimi dersinin zevkli olduğunu düşünürüm.					
4.	Bireysel Ses Eğitimi ders saatlerinin artırılmasını isterim.					
5.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, müzik öğretmeni için en gerekli derslerden biridir.					
6.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yalnızca ana dal öğrencileri için gereklidir.					

7.	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, ana dalı “ses eğitimi” olmayan öğrenciye yeterince ilgi gösterilmemektedir.					
8.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yöntem ve içerik açısından yeterince zengin değildir.					
9.	Bireysel Ses Eğitimi dersi, yeniliklere açık değildir.					
10.	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, yabancı dildeki şarkıları telaffuz etme konusunda yetersiz eğitiliyorum.					
11.	Bireysel Ses Eğitimi dersinde, teknik açıdan bana iyi örnek olunmaktadır.					
12.	Bu derste öğrenci-öğretmen iletişimi yetersizdir.					
13.	Ses eğitimi ile ilgili ders dışı çalışmalarımı istekle yaparım.					
14.	Gelişimimi gördükçe çok mutlu olurum.					
15.	Bu ders, kendimi ifade edebildiğim bir derstir.					
16.	Güzel şarkı söylediğim için kendime olan güvenim artıyor.					
17.	Bilmediğim dilde şarkı söylemek beni çok sıkıyor.					
18.	Derslerde çalışırken sesimin zorlandığını hissediyorum.					
19.	Şarkı söylemekten nefret ederim.					
20.	Bu ders, zorlandığım dersler arasındadır.					
21.	Bireysel Ses Eğitimi dersinden sonra kendimi rahatlamış hissedirim.					
22.	Bu dersin olduğu gün çok sevinçli olurum.					
23.	Bu ders hayal gücümü geliştiriyor.					
24.	Sesimi kullanma konusunda güvensizim.					
25.	Kötü sesler çıkardığımda alay konusu olduğumu hissediyorum.					
26.	Bu derste aldığım eğitim yetersizdir.					
27.	Derslerde söylediğim şarkılar düzeyime uygun değildir.					
28.	Bu derste kendimi kastığımı hissediyorum.					
29.	Kendi dilimizde şarkı söylemeyi daha çok seviyorum.					
30.	Derslerde söylediğimiz şarkıları sevmiyorum.					
31.	Solunum ve ses egzersizleri beni çok sıkıyor.					
32.	Şarkı söylemeye kendimi tam anlamıyla verebiliyorum.					
33.	Derslerde seçilen şarkılar, teknik açıdan gelişmemi sağlar niteliktedir.					
34.	Zorunlu olmasam, bu derse girmek istemem.					
35.	Bu derste, başarısız olduğum hissine kapılıyorum.					
36.	Bu derse sadece sınıf geçmek için çalışırım.					
37.	Bölümümüzde Bireysel Ses Eğitimi dersinin önemsenmediğini düşünüyorum.					

38.	Bu derste müzik öğretmeni olmaktan çok, opera sanatçısı olacağımız gibi bir hava yaratılmaktadır.					
39.	Herkesin ses özelliğine göre uygun tekniklerle eğitilmediğini düşünüyorum.					
40.	Bu derste edindiğim bilgi ve becerileri, diğer derslere aktarabiliyorum.					
41.	Diğer derslere göre, Bireysel Ses Eğitimi dersini daha büyük bir zevkle çalışırım.					
42.	Bu derse mutlaka çalışmış olarak gelirim.					
43.	Derslerden sonra öğrendiklerimi tekrarlamaya çalışırım.					
44.	Derslerde öğrendiğim eserlerin kaset veya CD lerini almaya çalışırım.					
45.	Fırsat buldukça Şan konserlerine ve operaya giderim.					
46.	Hastalık durumlarında ve farklı ortamlarda sesimi kullanma konusunda doğru ve bilinçli eğitiliyorum.					
47.	Bu derste aldığım eğitim sayesinde, öğretmen olduğumda sesimi en iyi şekilde kullanabilirim.					
48.	İleride bu alanda kariyer yapmak isterim.					

EK 4: ÖLÇEK UYGULAMA İZİNLERİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/04/2019-3228

T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 21180072-300
Konu : Anket İzni (Ahmet KARATAŞ)

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi : 27.03.2019 tarih ve E.1721 sayılı yazı.

İlgi yazı ile, Müdürlüğünüz Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Ahmet KARATAŞ'ın tez çalışması kapsamında hazırlanmış olduğu anket çalışmasına ilişkin yazısı ve ekleri incelenmiş olup, Fakültemizde ölçek çalışması yapmasında sakınca bulunmamaktadır.

Gereğini bilgilerinizi arz/rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Bürhan AKPUNAR
Dekan V.

Evrak Doğrulama İçin : https://ebys.harran.edu.tr/envision/Validate_Doc.aspx?V=BEKA463J4

Adres:Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı Osmanbey Kampüsü 63000
Şanlıurfa
Telefon:0414 318 3466 Faks:0414 318 3646
e-Posta:egitimfakultesi@harran.edu.tr Elektronik Ağ:http://egitim.harran.edu.tr/
KİP Adresi: harranuniversitesi@hsd1.kep.tr

Bilgi için: Hıdır ÖZKAN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 0414 318 3634

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.harran.edu.tr/envision/Validate_Doc.aspx?V=BEKA463J4 adresinden yapılabilir.

Sayı : 50235129-300
Konu : Anket İzni (Ahmet KARATAŞ)

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 05/04/2019 tarih ve 1720 sayılı yazısı,

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet KARATAŞ' ın "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi" konusunda Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde okuyan öğrencilere yönelik anket uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair Eğitim Fakültesi Dekanlığımızın 08.04.2019 tarih ve E.27320 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof.Dr. Nusret AKPOLAT
Rektör Yardımcısı

Ek: Eğitim Fakültesi Dekanlığının yazısı (1 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 65796619-302.08.01-E.1900107518
Konu : Ahmet KARATAŞ, İzin Yazısı

19.04.2019

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı Müzik tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ahmet KARATAŞ'ın "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması için "Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" anketinin Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında yapmasının uygun görüldüğü ile ilgili Bölüm Başkanlığının yazısı ekte gönderilmektedir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Musa ÜCE
Dekan V.

EK: Bölüm Başkanlığı yazısı

Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Atatürk Eğitim Fakültesi 34722
Kadıköy / İSTANBUL
Telefon: 0216 345 90 90-345 47 05 Belgegeçer No: 338 80 60
ae@marmara.edu.tr http://aef.marmara.edu.tr
Kep Adresi: marmarauniversitesi@hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
Bilgi TENK
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Musa ÜCE tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://ebys.marmara.edu.tr/QR/2EF29FBBF67B4B22>

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı ve Kurul İşleri Müdürlüğü

Sayı : 82493341-605.01
Konu : Ahmet Karataş' ın araştırma izni

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığı' nın 16/04/2019 tarihli ve 24403 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ahmet KARATAŞ' ın "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması için "Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" anketini Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında uygulaması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Ali AKYOL
Rektör V.

Evrakı Doğrulamak İçin: <https://ebys.adu.edu.tr/en/Vision/Dogrula/K4BBA45>

Adnan Menderes Üniversitesi Merkez Kampüsü Aytepe Mevkii PK:09010

Efele/Aydın

Telefon No: 0256 218 20 00 Faks No: 0256 214 66 87

E-Posta: yaziisleri@adu.edu.tr İnternet Adresi:

<http://www.idari.adu.edu.tr/subemudurluon/yaziisleri/>

Bilgi İçin: Pınar Şahin

Unvan: Personel

: 18/04/2019-4761

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 97388707-300-E.22118
Konu : Anket Uygulama İzni

17/04/2019

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Altınşehir Mh. Atatürk Blv. No:1 Merkez/ADİYAMAN

İlgi : 27.03.2019 tarih ve 1732 sayılı yazımız.

İlgi yazı gereği, Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Ahmet KARATAŞ'ın "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algularının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması için 'Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öz Yeterlik Ölçeği ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği' anket çalışmasının Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Ünal KILIÇ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://193.140.145.81/enVision/Dogrula/A54B81N>

Adres : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı Sivas
Telefon : 0 346 219 1224 Belgegeçer : 0 346 219 1037
e-Posta : egitim@cumhuriyet.edu.tr Elektronik Ağ : www.cumhuriyet.edu.tr

Bilgi için : Aydan Demet YILMAZ
Unvanı : Bilgisayar İşletmeni

EK 5: UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU

UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU

Bu form, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde olan özyeterlik algılarının ölçülmesine yönelik olarak hazırlanmış ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ahmet KARATAŞ
Adıyaman Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Devlet Konservatuarı
Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

	Ölçme Aracına İlişkin Geçerlik Ölçütleri	Tamamen	Büyük Ölüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
1	Ölçme aracı, uygulanabilirlik açısından geçerlidir.	X				
2	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik açısından geçerlidir.	X				
3	Ölçme aracı, Bireysel Ses Eğitimi dersinin içeriğine uygunluğu açısından geçerlidir.	X				
4	Ölçme aracı, objektif olma açısından geçerlidir.	X				
5	Ölçme aracı, kullanılabilirlik açısından geçerlidir.	X				
6	Ölçme aracı maddeleri homojenlik açısından geçerlidir.	X				
7	Ölçme aracı, zaman kullanma açısından geçerlidir.	X				
8	Ölçme aracı puanlama açısından geçerlidir.	X				
9	Ölçme aracı, ölçülmek istenen özellik açısından geçerlidir.	X				
10	Ölçme aracı, öğrencilerin derse karşı olan özyeterlik algılarını ölçme açısından geçerlidir.	X				

Uzman Adı

Doç.Dr. Ahmet KARATAŞ

İmza

UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU

Bu form, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde olan özyeterlik algılarının ölçülmesine yönelik olarak hazırlanmış ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ahmet KARATAŞ
Adıyaman Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Devlet Konservatuarı
Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

	Ölçme Aracına İlişkin Geçerlik Ölçütleri	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
1	Ölçme aracı, uygulanabilirlik açısından geçerlidir.	X				
2	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik açısından geçerlidir.		X			
3	Ölçme aracı, Bireysel Ses Eğitimi dersinin içeriğine uygunluğu açısından geçerlidir.	X				
4	Ölçme aracı, objektif olma açısından geçerlidir.	X				
5	Ölçme aracı, kullanılabilirlik açısından geçerlidir.		X			
6	Ölçme aracı maddeleri homojenlik açısından geçerlidir.	X				
7	Ölçme aracı, zaman kullanma açısından geçerlidir.	X				
8	Ölçme aracı puanlama açısından geçerlidir.		X			
9	Ölçme aracı, ölçülmek istenen özellik açısından geçerlidir.	X				
10	Ölçme aracı, öğrencilerin derse karşı olan özyeterlik algılarını ölçme açısından geçerlidir.	X				

Doç.Dr. Onur ZAHAL
Uzman Adı
İmza

UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU

Bu form, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde olan özyeterlik algılarının ölçülmesine yönelik olarak hazırlanmış ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ahmet KARATAŞ
Adıyaman Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Devlet Konservatuarı
Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

	Ölçme Aracına İlişkin Geçerlik Ölçütleri	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
1	Ölçme aracı, uygulanabilirlik açısından geçerlidir.	X				
2	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik açısından geçerlidir.	X				
3	Ölçme aracı, Bireysel Ses Eğitimi dersinin içeriğine uygunluğu açısından geçerlidir.		X			
4	Ölçme aracı, objektif olma açısından geçerlidir.	X				
5	Ölçme aracı, kullanılabilirlik açısından geçerlidir.		X			
6	Ölçme aracı maddeleri homojenlik açısından geçerlidir.	X				
7	Ölçme aracı, zaman kullanma açısından geçerlidir.	X				
8	Ölçme aracı puanlama açısından geçerlidir.	X				
9	Ölçme aracı, ölçülmek istenen özellik açısından geçerlidir.	X				
10	Ölçme aracı, öğrencilerin derse karşı olan özyeterlik algılarını ölçme açısından geçerlidir.	X				

Dr. Öğr. Üyesi Engin GÜRPINAR
Uzman Adı
İmza